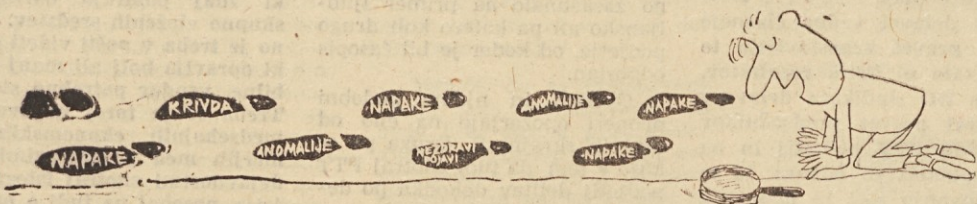

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

Četrtek, 29. septembra 1966

Št. 38, leto XXII

— Sled se jasno vidi, samo čigava je, bi bilo treba ugotoviti!

Karikatura: ANDREJ NOVAK

SKUPNA SEJA PREDSEDSTVA RS ZSS IN PREDSEDSTVA RO SINDIKATA DELAVCEV DRUŽBENIH SLUŽB:

Proučiti idejna izhodišča financiranja izobraževanja

Iskanje odgovorov na nekatere dileme • Posamezna načela Splošnega zakona so ostala zgolj načela tudi v osnutku republiškega zakona • Delitev v okviru danih možnosti ni dana izven družbe in zato ni nespremenljiva • Kje so realni interesi za izobraževanje?

Minuli petek je bila skupna seja predsedstva RS ZSS in predsedstva RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti, na kateri so obravnavali osnutek predloga zakona o financiranju izobraževanja in vzgoje v SRS. Razpravi so prisostvovali tudi republiški sekretar za kulturo in prosveto Tomo Martelanc, predsednik začasne skupščinske komisije za financiranje izobraževanja poslanec Drago Seliger in predstavnik republiške gospodarske zbornice.

V uvodu k razpravi je tov. Slavko Bohanec poudaril, da tokratna razprava za sindikate ni nova, saj je isti forum formuliral nekatera svoja stališča že lansko jesen ob nastajanju zveznega splošnega zakona o financiranju izobraževanja in vzgoje. Po kritičnem pregledu teh stališč in po seznanitvi s tem, kakšna so prevladujoča stališča sindikata v sedanji javni razpravi, so se člani obeh predsedstev najdlje ustavljali ob nekaterih glavnih dilemah nadaljnjega financiranja izobraževanja. Imenovali so tudi komisijo, ki bo nekatera vprašanja s tega področja še temeljiteje proučila. Z dokončnimi stališči se bodo slovenski sindikati vključili v razpravo o predlogu zakona, ko bo le-ta predložen skupščini.

»Izdajalci«

Dogaja se, da v nekaterih delovnih organizacijah posamezne ljudi obsodijo kot izdajalce interesov teh delovnih organizacij. In ker izdajalcev seveda nikjer ne marajo, jim odmerijo različne kazni — od takih, ki jih prizadevajo v službeni karieri in pri osebnih dohodkih, pa do popolne »likvidacije«, to se pravi do odpusta.

Da se razumemo: na tem mestu ne govorimo o ljudeh, ki so na primer konkurenčnemu podjetju izdali kak proizvodni postopek ali pa ki so tujemu partnerju pred sklenitvijo pogodbe izdali podatke, zaradi katerih je potem njihov kolektiv bil oškodovan. Obsodba takih ljudi je na mestu in kazni za njihovo dejanje predvidevajo tudi naši zakoni. Naš uvodnik je namenjen ljudem, ki se borijo za resnične interese svojih kolektivov, ki pa iz različnih vzrokov niso tudi interesi vodilne skupine ljudi v podjetju. Ta vodilna skupina potem tem poštenjakom prilepi vzdevek »izdajalec« in stori vse, kar le more, da jih spravi iz podjetja.

V velikih kolektivih se take stvari dogajajo le izjemno, v manjših podjetjih pa niso redkost. Se posebno ne v tistih manjših delovnih organizacijah, kjer skupina »vodilnih« trdno sedi v sedlu že vrsto let in vse probleme »rešuje« v svojem krogu.

Tudi v takšnih delovnih organizacijah so seveda ljudje, ki vidijo, da bi se mnoge stvari lahko spremenile na bolje, če bi organizacija proizvodnje bila boljša, kot je, če bi posamezna vodilna mesta zasedli ljudje, ki res kaj znajo, če se raznim posameznikom ne bi gledalo skozi prste pri vseh napakah, ki jih delo, itd., itd. Ti ljudje opozarjajo na nepravilnosti na sestankih, dajejo predloge samoupravnim organom za njihovo odpravo itd. Pri tem pa zadevajo na zid nerazumevanja, pogosto pa tudi na skrite, ali pa odkrite grožnje, češ, ne vtikaj nosu v tisto, kar te ne srbi, drugače... In dogodi se, da v tak delovni kolektiv pride novinar in zve stvari, ki za ta kolektiv — oziroma za njegovo vodstvo — niso ravno pohvalne. In potem se zgodi, da v tem podjetju naenkrat odkrijejo »izdajalce« — vse tiste ljudi, ki so novinarju izjavili karkoli, kar ni pogodu »vodilnim«.

V takih primerih vodilni najpogosteje ne pravljajo v napakah, ki so prišle na dan, in o načinu, kako bi jih odpravili, temveč o tem, kako bi te napake spremenili v oči javnosti v napake — vselej pa želijo na vse načine škodovati ugledu tistih, ki so te napake odkrili, in vselej mrzlično iščejo te ljudi, če so jim slučajno ostali neznani.

Od samoupravljalke zrelosti kolektiva in seveda od zrelosti njegovih političnih organizacij je potem odvisno, kako se te zadeve uredijo. Seveda se dogaja tudi to, da se tožniki spremenijo v obsojane, da pride na dan, kdo v resnici izdaja interese kolektiva. Na žalost pa se neredno dogodi tudi nasprotno: da poštene ljudi likvidirajo kot »izdajalce« in da triumfirajo tisti, ki bi zaslužili kazen.

V prtem primeru tak kolektiv zraste in se okrepí v vsakem oziru; če pa se zgodi nasprotno, potem ne obsodi samo poštenih ljudi kot izdajalce, temveč obsodi in izda tudi sam sebe in svoje resnične interese.

MILAN POGACNIK

KAKO STIMULIRATI DELOVNE ORGANIZACIJE

Ena izmed zahtev, ki jih je ta forum formuliral že lansko jesen ob razpravi o zveznem zakonu, je bila, naj bi uzakonili tako funkcionalni sistem financiranja izobraževanja, ki bo omogočal čim večjo povezavo med proizvodnjo in izobraževanjem. Zvezni zakon zdaj to s 13. členom omogoča, ko navaja participacijo proizvodne izobraževalne skupnosti pri sredstvih regionalnih oziroma republiške izobraževalne skupnosti. 37. člen osnutka predloga republiškega zakona pa le ponavlja to določilo iz zveznega zakona, ne poskuša pa definirati pogojev, s katerimi bi konkretno opredelili kdaj in koliko lahko posamezna proizvodna izobraževalna skupnost na ta vir sredstev računa. Stimulansi, ki naj bi delovno organizacijo spodbujali k združevanju v take proizvodne izobraževalne asociacije, so doslej ostali neznanka. Pri formuliranju zveznega zakona smo v Sloveniji zelo vztrajali na splošnosti določil tega zakona, v želji da bi v okviru republike fi-

(Nadaljevanje na 7. strani)

VOLITVE V SKUPŠČINE KOMUNALNIH SKUPNOSTI SOCIALNEGA ZAVAROVANJA DELAVCEV NAJ BODO SAMOUPRAVNI DELOVNI DOGOVORI, PRI KATERIH NAJ SODELUJE ČIMVEČ LJUDI

Novo mandatno obdobje

- Kdo naj utira pot med prepadi možnosti, želja in potreb?
- Nuja po stabilizaciji potrošnje v socialnem zavarovanju in demokratični sistem samoupravnosti terjata spremembo in dopolnitev zakonodaje s tega področja.
- Komu bodo zavarovanci zaupali te odgovorne naloge?

Mandatna doba članov skupščin komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja delavcev gre h kraju. Do zadnjih dni oktobra se bodo konstituirale nove skupščine, ki jih bodo zavarovanci izvolili za dve ali štiri nadaljnja leta. Člani teh skupščin bodo prve dni novembra izvolili republiško skupščino zavarovancev.

Ni naključje, da so se tudi sindikati vključili v priprave na volitve. kajti volitve v samo-

upravne organe socialnega zavarovanja so sestavni del boja za uveljavitev sistema samouprav-

ljanja na vseh področjih družbenega delovanja. Člani delovnih kolektivov sestavljajo skupščine komunalnih skupnosti, torej samoupravo, ki je zavarovancem najbližja. Zato je komisija za organizacijsko kadrovska vprašanja pri RS ZSS sklenila, da se morajo sindikalne organizacije v delovnih kolektivih aktivno vključiti v priprave

(Nadaljevanje na 3. strani)

OB VI. SEJI UPRAVNEGA ODBORA REPUBLIŠKE GOSPODARSKE ZBORNICE

Težnja po stabilizaciji tržišča

Osnovne karakteristike gospodarstva v letošnjem prvem polletju:

- Industrijska proizvodnja je le za 2,5% višja od proizvodnje v istem času lani in je s tem znatno pod planom.
- Investicijska potrošnja je v prvem polletju letošnjega leta za 1% nižja, medtem ko so skupni izdatki prebivalstva za 29% višji v primerjavi z lanskim letom.
- V povprečju je bilo v letošnjem prvem polletju za 4,7% manj zaposlenih kot lansko leto. Najobčutnejše se je zmanjšalo število zaposlenih v komunalni dejavnosti, kmetijstvu, gozdarstvu in prometu.

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA POD PLANOM

Produktivnost se je povečala v industriji v letošnjih prvih osmih mesecih za 4,5%. V primerjavi z drugimi republikami je povprečna mesečna proizvodnja nasproti lanskemu v zveznem merilu nekoliko nad povprečjem, zaostaja pa za porastom v SR Hrvatski in Makedoniji.

Če bi želeli realizirati sedemodstotno stopnjo rasti industrijske proizvodnje, ki je predvidena za leto, bi morali v obdobju avgust—december povečati vsak mesec proizvodnjo za povprečno 16%. Takšno dinamiko, ki bi sicer ustrezala razpoložljivim

(Nadaljevanje na 6. strani)

OBMEJNI IN SEJEMSKI SPORAZUMI?

- STR. 7 JAVNA TRIBUNA V LITVI
- STR. 8 OPEKA NA OPEKO LE ZID

Predsedstvo Republiškega sveta ZSS je sklenilo sklicati sredi meseca oktobra plenum, ki naj bi obravnaval NAGRAJEVANJE DELAVCEV.

Na prihodnji seji predsedstva pa bodo razpravljali o SAMOUPRAVLJANJU, kar naj bi bila tema obravnave naslednjega plenuma. S tem v zvezi bodo izdelali teze, o katerih naj bi med članstvom sindikata tekla javna razprava. To je začetek nove prakse, ki jo bo članstvo gotovo sprejelo z odobravanjem. Stališča plenuma bodo tako lahko poln odraz stališč javne razprave med članstvom. Člani predsedstva bodo sodelovali v javni razpravi. To pa bo tudi najboljši začetek priprav na republiško konferenco samoupravljalcev.

REZERVIRANI STOLPEC

Milan Rustja

predsednik IO sindikalne podružnice
»Meblo« Nova Gorica:

- »Meblo« je priznana tovarna pohištva in solidnost je poglavna odlika vaše proizvodnje. Kljub temu vam verjetno ni poslano z rožicami. Zato, kaj vas trenutno najbolj tare...?

Nedvomno je vprašanje osebnih dohodkov danes eno od najbolj perečih vprašanj v naši delovni organizaciji. Da me ne bi kdo napačno razumel: ne gre tu za slab sistem nagajevanja, pomanjkanje stimulacije ali na primer za napačno razmerja. Gre enostavno za to, da za osebne dohodke nimamo dovolj sredstev. V povprečju prejemo danes naši ljudje komaj 62 tisočakov na mesec, kar vzbuja slabo razpoloženje, negotovost in konec koncev tudi fluktuacijo...

Po gospodarski reformi je poskočila cena reprodukcijskih materialov za 35 %, mi pa smo zvišali cene le za 5 %. Toliko nam je bilo odobreno. In zaradi tega smo prišli v težave. Če izkoristimo notranje rezerve...? Pa še kakol! Vendar smo danes prišli že tako daleč, da samo v notranjih rezervah ne moremo več iskati rešitve. Ves naš trud bo tako rekoč jalov, dokler bodo cene diktirali uradi in ne trg.

Zaradi plafoniranih cen dobi danes človek na našem trgu visokokvalitetno pohištvo in tretjerazredno pohištvo za isti denar. Če se situacija še nekaj časa ne bo spremenila, bomo prisiljeni, da bomo pričeli izdelovati manj kvalitetno robo. Mislim pa, da to ne bo v interesu gospodarske reforme, vključevanja v mednarodno delitev dela in seveda našega gospodarstva sploh.

Jože Šarfer

predsednik IO sindikalne podružnice
Tovarne lesovine in lepenke Ceršak:

- Ste tudi v vašem podjetju v času po reformi občutili težave z avtozvočno odhajajočimi delavci na delo v tujino, kjer so zaslužki večji, kot pa jih pri vas za zdaj lahko omogočate?

Drži, da so osebni dohodki v našem podjetju trenutno še precej nizki, ker bomo šele naslednje leto izplačali zadnjo anuiteto v zvezi z rekonstrukcijo podjetja, kar nam zdaj pobira vse sklade in skoraj celotno amortizacijo. Vendar pa naši ljudje vedo, da smo morali — čeprav precej pozno — izpeljati rekonstrukcijo, če smo se sploh še hoteli obdržati na trgu. Če tega ne bi storili, bi po vsej verjetnosti podjetje propadlo. Tako pa imamo svoj kos kruha, ki bo poslej lahko samo še večji, nikakor pa ne manjši.

Sicer pa živimo tik ob severni meji, vsi imamo propustnice za maloobsejni promet, nekateri izmed nas so tudi dvolastniki. Tako je dovolj možnosti in priložnosti, da se na lastne oči prepričamo, čigav kruh je boljši: sosedov ali pa naš, domač. Od 377 zaposlenih pa sta kruh prebrala samo dva.

Se nekaj bi rad povedal, ko že odgovorjam na vprašanje o migraciji delavcev v času po reformi. Po novem zakonu o delovnih razmerjih podjetja niso dolžna sprejeti nazaj na delo tistih članov kolektiva, ki jih je uveljavitev zakona zatekla v vojaški suknji. Naš sindikat pa se je zavzel za to, da tudi te mladence sprejmemo nazaj, kajti vemo, da že znajo delati, če pa bi sprejemali povsem nove ljudi, bi jih morali šele učiti.

Peter Ambrožič

predsednik IO sindikalne podružnice
Tovarne cementa in salonita »15. september«, Anhovo:

- Na Goriškem pravijo, da skrbite pri vas za svoje ljudi kot malokje. Ker prihajate na delo od vsepovsod, me zanima, kako rešujete stanovanjski problem zaposlenih...?

V tovarni dela 1668 ljudi, od tega ima velika večina kolikor toliko sprejemljive stanovanjske razmere. No, imamo sicer še 56 prostelj, vendar v večini primerov situacija še zdaleč ni kritična. Po pravici povedano: ljudje si želijo večja, sodobnejša stanovanja. Od omenjenih prostelj je komaj 7 ali 8 primerov tako perečih, da bo potrebno čimprej ustrezno ukrepati.

Do danes smo spravili pod streho že lepo število ljudi. Stanujejo v sodobnih blokih in stanovanjih, ki jih sproti kupujemo. V malce neugodnih razmerah še vedno živijo naši delavci v barakah. Naj povem, da bomo konec novembra naselili nov samski dom s 86 posteljami. Dom bo imel popolno udobje: od kopalnic do centralne kurjave. V novem samskem bloku bodo prišli na račun tudi oni s šibkejšimi živci, saj so življenjski pogoji v baraki za marsikoga zares trdi.

Ker vlada med našimi ljudmi velik interes za individualno gradnjo, smo se že davno odločili za kreditiranje. Samo v zadnjem času smo odobrili 40 prostelj in posodili do 2 milijona dinarjev vsakemu, ki se je odločil za gradnjo. Škoda, da ne moremo še v številnejših primerih na tako cenen način reševati stanovanjskih problemov.

Dušan Žnidarič

predsednik sindikalne podružnice tovarne Avtoopreme v Ptuj

- »V vaši tovarni so delavci dolgo godrnjali, da sindikat spi. Zdaj pa ste organizacijo zopet postavili na noge. Kakšen je vaš načrt dela?«

»Pri nas v tovarni dolgo sploh nismo imeli sindikalnega vodstva. Nekaj članov vodstva je odšlo iz delovne organizacije, ostali pa so pozabili, da bi morali razpisati nadomestne volitve. Gospodarske težave, ki jih naša tovarna občuti na lastni koži, pa so pripeljale do spoznanja, da brez sindikalnega vodstva ne gre. Delavci so spoznali, da sindikat ni samo peto kolo v podjetju. V tovarni so nekateri menili, da je sindikat nepotrebno zlo, ker zaostruje odnose med strokovnjaki v tovarni in delavci. Novo sindikalno vodstvo pa je takšna zmotna miselnost ovrglo. Čeprav je še vedno čutili v podjetju odpor do ločenega števila strokovnih delavcev do nalog sindikata, pa skuša novo vodstvo premostiti prejšnja nesoglasja in doseči ustvarjalno sožitje. Sindikat v naši tovarni pa skuša delo sindikata prenesti čim bolj navzdol do delovnih enot. Menimo namreč, da so ključni za boljše proizvodno prav v delovnih enotah. Velikokrat ljudi na delovnem mestu sploh nismo poslušali. To pa se nam je maščevalo. Sindikat tudi ni ob pravem času razčiščeval sporov v podjetju, tako da odnosi med delavci niso najboljši. Delavci pogosto tožijo, da ni prave odgovornosti za napake, ki jih zaposleni na različnih delovnih mestih zagrešijo, ker odnosi v tovarni niso takšni, kot bi morali biti v delovni skupnosti. Nekateri se med seboj dobro poznajo, se podpirajo in ščitijo in tako prihaja, da napake nenehno vrednotimo, kar je imelo za posledico poslabšanje notranjih odnosov.«

S POSVETA PREDSEDNIKOV SINDIKALNIH PODRUŽNIC PODJETJA ZA PTT PROMET

DOSLEDNO UVELJAVLJATI
NAČELA DELITVE DOHODKA

Republiški odbor sindikata delavcev prometa in zvez že dlje časa ugotavlja, da v PTT kolektivih razvijanje delovnih enot, poglobljanje samoupravljanja in delitev po delu ne napreduje tako, kakor so predstavniki PTT kolektivov napovedovali na pomladanskem posvetovanju o delovnih enotah v JPTT v Beogradu. Po drugi strani pa tudi PTT delavci vedno glasneje očita sindikalni organizaciji, da je preveč zapostavljala to področje političnega dela in da tudi zato ni tistih rezultatov, ki bi jih želeli. Zaradi vsega tega je RO sindikata delavcev prometa in zvez prejšnji teden sklical posvet predsednikov sindikalnih podružnic vseh 9 slovenskih PTT podjetij in na posvet povabil tiste člane plenuma republiškega odbora, ki so jih izbrali PTT kolektivi. Na posvetovanju naj bi ugotovili, kakšno je praznopravno trenutno stanje in kaj naj RO stori, da bi omenjene procese pospešili.

Osnovna ugotovitev je, da so si sedanji razmer PTT delavci v dobršni meri tudi sami krivi! Drži sicer, da veljavni zakon o organizaciji JPTT postavlja načelo, da vsako PTT podjetje samostojno določa ceno za storitve in da ustvarja dohodek na račun pristojbin, ki jih izvršuje za naročnike PTT uslug. Vendar pa zakon ne prepovedu-

je, da se znotraj PTT podjetij ne bi dogovarjali o sredstvih, ki jih PTT enote ustvarjajo s svojim delom. V praksi je namreč tako, da že po samem zakonu PTT enote morajo brezplačno odpravljati tranzitne storitve. PTT podjetje Ljubljana na primer dosega zelo velik dohodek, ker pač dela v središču Slovenije, od koder tudi izvira naj-

večji del pisemskega, telefonskega in drugega prometa. Temu nasprotno pa mora pismonoša v Murski Soboti zastoj raznašati časopise, za katere je pristojbino zaračunalo na primer ljubljansko ali pa katero koli drugo podjetje, od koder je bil časopis odposlan.

Opisani in njemu podobni primeri opozarjajo na eno od možnih skrajnosti. Druga pa se kaže v tem, da tudi znotraj PTT podjetij delitev dohodka po dejavnostih ni urejena.

Še pred desetimi leti je na primer pošta s pisemskim in paketnim prometom dosegala okoli 60 odstotkov vsega dohodka, razliko pa telegraf in telefon. Razpoložljiva sredstva, ki so jih jasno največ ustvarjali z osnovno pošto dejavnostjo, pa so zvečine vlagali v modernizacijo in avtomatizacijo telegrafsko-telefonskega omrežja in naprav. Zavoljo tega se je lahko dogodilo, da telegraf in tele-

fon zdaj ustvarjata več kot 60 odstotkov vseh dohodkov slovenskih PTT podjetij. Zato pa seveda ni prav, da bi ustvarjeni dohodek pripadal samo tistim, ki zdaj pobirajo obresti od skupno vloženih sredstev. Končno je treba v pošti videti celoto, ki opravlja bolj ali manj rentabilne, vendar potrebne storitve. Treba se je torej pogovoriti o medsebojnih ekonomskih razmerjih med posameznimi PTT dejavnostmi znotraj istega podjetja, posebej pa tudi o odnosih med podjetji, da ne bi bila prikrajšana tista, ki zavoljo objektivnih razmer opravljajo predvsem »dostavne« storitve. Po mnenju sindikalnih delavcev to dvoje pomeni osnovni pogoj za razvoj in uveljavljanje delovnih enot v PTT kolektivih in s tem za razvoj samoupravljanja v teh enotah.

Razprava je opozorila, da znotraj vseh devetih slovenskih PTT podjetij že razmišljajo, kako naj bi to dosegli. Skupna značilnost vseh razprav je bila, da bo pot precej dolga, ker vsako podjetje dela v povsem specifičnih pogojih. Podjetje za PTT promet v Kranju ima na primer v celoti avtomatizirano telefonsko omrežje, murskosloboško podjetje pa je pri modernizaciji telefonskega prometa šele na začetku, čeprav ne po svoji krivdi. Zgolj ta primer dokazuje, da bo malo možnosti za izmenjavo izkušenj, ker bo vsako podjetje moralo izbrati povsem samostojno pot. Zato bodo odločitve težje, zlasti še z ozirom na izkušnje iz prejšnjih let, ko so že imeli delovne enote, pa so jih ponekod povsem ukinit ali pa močno skrajšali njihovo število in pristojnosti, ker niso znali najti pravih medsebojnih razmerij. Zato se povsod nagibajo k temu, da bi v okviru PTT podjetij ali morda Združenega PTT podjetja v Ljubljani določili cenik za obračunavanje posameznih vrst poštne storitve in pri tem razmejili zneske, ki pripadajo enotam, ki storitve sprejmejo, posredujejo in dokončno izvršijo, na primer na slovniku predajo pismo.

Udeleženci posveta so menili, da bi bilo vse to mogoče doseči brez povečanja sedanje administracije. Vzpostaviti se nam pa naj bi razreševali problematiko ekonomskih cen poštne storitve, ki so — takšne kot zdaj — precej pod evropskim povprečjem. V takih okoliščinah in ob takih pogojih bi načelo delitve dohodka lahko uveljavljali na ravni delovnih enot. Ne nazadnje pa bi bilo to uresničljivo tudi zategadelj, ker bo v najkrajšem času decentraliziranih 90 odstotkov sredstev, ki so zdaj za skupne transportne stroške decentralizirane v okviru skupnosti JPTT (gre za približno 2 milijardi din) in ker je predvideno, da bi že z novim letom pretežni del dohodka na račun mednarodnega paketnega prometa pripadal izmeničnim paketnim centrom na Reki, v Ljubljani in Beogradu, ki imajo s tem največ dela. Ta dohodek se zdaj namreč linear- no deli med vse pošte po številu odpremljenih, oziroma sprejetih paketov.

Skratka: od centralizacije sredstev v jugoslovanskem PTT prometu se vse bolj poslavljamo. In če je tako, so ugotovili na posvetu, potem se moramo potruditi, da bi enake in podobne zadeve čimprej uredili v lastni hiši. Ljudje, ki ustvarjajo sredstva, imajo vso pravico, da tudi neposredno odločajo o njih. Možnost izgovarjanja, da to ni mogoče, pa je vsak dan manjša.

SINDIKALNA DELEGACIJA KMETIJSKIH DELAVCEV IZ CESENE NA OGLEDU
NAŠIH DRUŽBENIH POSESTEV

»Videti moraš, da verjameš«

Ko je velik avtobus z italijansko registracijo požiral kilometre asfaltirane ceste, ki pelje proti Kočevju, je kakih petdeset potnikov z zanimanjem ogledovalo pogozdeno hribovje in na pol izpraznjeno šahovnico njiv in travnikov pod njimi in se prepuščalo predvsem turističnim užitek. Večinoma so prišli prvič v Slovenijo in v Jugoslavijo. Nekaj so, seveda, že vedeli o nas, vendar ne veliko dobrega, kakor so kasneje povedali sami.

V Ribnici se je avtobus ustavil tik pred vhom v farno cerkev, kjer je stala gruča domačinov. Običajna podoba nedeljskega dopoldneva na vasi.

Italijan srednjih let, ki mu je nemara trpljenje pregodaj razbrzdalo obraz, se zaupno obrne k meni:

»Je pri vas dovoljeno hoditi v cerkev?«

»Kakor vidite, je. Kdo vam je pa rekel, da ni?«

»Slišal sem, da cerkve podirate. Vaši ljudje, tisti, ki so pobegnili k nam, so nam pravili...«

Kakor zamaknjen je gledal proti cerkvi, zatopljen v misli, ki so pobijale predsodke...

Vodja živinorejskega obrata na državnem posestvu v Ribnici nas je že pričakoval. Brez daljšega uvoda je goste popeljal v hleve, ki na zunaj niso nič kaj zgledni, zato pa polni prvostopenjske pitane živine.

Mladi rejni biki, ki jih to posestvo z dobičkom izraža zaradi izredno dobrega mesa — s specialnim krmiljenjem dosežejo, da ostane belo kot pri teletih — so lenobno pasli oči na neznanjih, ki so jih otipavali, gladili, od blizu ogledovali, kakor da ne verjamejo lastnim očem, hvalili in spraševali, spraševali...

»Odlična pasma... Koliko znašajo proizvodni stroški na kilo žive teže? ... Kaj samo 3 delavci na 300 telet? Ostrigeta, jaz pa porabim po 3 ure na dan za svojo kravo... Koliko ur pa delajo? Glej kakšne čistilne naprave. Pametnejši so kot mi. Vi deti moraš, da verjameš...«

Egidio Suzzi se je zadovoljno smehljaj. Kot predsednik sindikata kmetijskih delavcev je kolone prepričeval, naj bi uredili skupne hleve in ekonomizirali živinorejo. Dopovedoval jim je, da bi porabili manj časa in da bi ob zmanjšanih proizvodnih stroških lažje konkurirali kapitalistom in državnim intervencijskim posegom v prodaji kmetijskih in živinorejskih proizvodov. Se tedaj, ko jim je država ponudila zelo ugoden dolgoročni kredit za gradnjo hlevov — 80 odstotkov vrednosti novih objektov jim je pripravljena kreditirati za dobo 30 let z 2-odstotno obrestno mero — so mnogi omahovali in oklevali. Suzzi je besede so veliko manj zalegle, kakor ogled družbenih hlevov v Ribnici.

»Zmaga je zagotovljena,« je prišepnil tovarišu Planincu, predsedniku našega republiške-

ga sindikalnega odbora, katerega je poprosil za posredovanje naših praktičnih izkušenj v družbeni živinoreji. »Navdušili so se in to navdušenje bo prebralo tudi tiste, ki so ostali v Ceseni.«

Ogled državnega posestva v Kočevju je napravil na cesenske kolone še močnejši vtis. Ne toliko zavoljo modernih hlevov in živinorejske mehanizacije — molznih, čistilnih in krmilnih naprav, kolikor zaradi podatkov, ki jih je posredoval tamkajšnji vodja živinorejskega obrata, inženir.

Na stotine hektarov orne zemlje in gozdov, lastna mlekarna in predelovalnica, lastna kladnica...

Napeto so italijanski koloni poslušali inženirjevo razlago, ki

Stiki s tujino

jo je sproti prevajal sofer tega posestva, po rodu Primorec. Ta prvi neposredni stik z enim izmed sebi enakih so italijanski gostje izkoristili za razgovor o socialnih pravicah, Ahilovi peti italijanski kmetijskih delavcev.

»Če kdo od nas resneje zbolijo, mu ne kaže drugega, kakor da vzame vrz in se obesi,« je ogorčeno potožil mlajši italijanski delavec, ki je nedavno na lastni koži občutil nezaščitenost med boleznijo. Pri obratovanju sadja — sadjarstvo je glavna kmetijska panoga cesenskih kolonov, sadje združeno pridelujejo in obirajo — je padel z drevesa in si zlomil nogo. Dva meseca se je zdravstveno zavarovan, toda ves čas ni nobil niti dinarja nadomestila za bolezen. »Srečen si lahko, če te lastnik zemlje ne vrže na cesto.«

Sorojci so mu mrklili obrazov priklimali in nam z očmi dopovedovali, da drži kot pribito, kar govori. Kočevski sofer pa je nestrpno čakal, da pride do besede. Ravnokar je bil v

bolnišnici in si je zapomnil, koliko so mu izplačali za prvi teden bolezni in za naslednje tedne. Seveda je pri tem izdal tudi, koliko zasluži. No, nad zaslužkom Cesenci niso bili ravno navdušeni, ko pa so zvedeli za naše stanarine, cene mesa, kruha in drugih osnovnih živil, so priznali, da »ne živimo slabo«.

To priznanje so še večkrat ponovili po kosilu, ki jih je presenetilo. Prvič veliki zrezki, kakršnih v Italiji ne dobijo, drugič pa zanje neverjetno skromen račun. Prenekateri je omenil, da se po Italiji širijo lažne govori- ce o naši prehrani — o naši lakoti, o slabi in pičlo odmerjeni hrani...

Edigio Suzzi je dobro voljo delegacije stopnjeval še s kozarčkom žganja za vse — na svoj račun.

»Niso slabi, tile naši fantje,« je dejal nekam ginjeno. »Radi me imajo, morda zato, ker se trudim, da bi nekoč vsi živeli kot ljudje. Tako, kot vaši kmetijski delavci... Se bomo stavkali...«

»In še te bodo zapirali,« je prizanesljivo oponesla njegova tiha, skromna žena, ki še ni pozabila, kako so ga nedavno brutalno zgrabili in odvlekli v ječo za dva meseca, ker je bil glavni organizator stavke.

»Magari! Uspeli smo pa le, da kapitalistični lastniki zemlje ne pobere več polovice, ampak samo še 45 odstotkov našega pridelka. Ta obisk v Sloveniji nas bo še podžgal...« Potem se je obrnil k tov. Planincu: »Vesel sem, da smo se povezali z vami. Delavsko gibanje je čudovita reč, če drug drugemu pomaga- mo.«

V pismu, ki ga je sindikat kmetijskih delavcev kasneje poslal našemu republiškemu odboru za kmetijstvo, je Suzzi napovedal prihodnje leto ožjo strokovno delegacijo, ki bo podrobno proučila našo družbeno živinorejo in položaj kmetijskih delavcev. Naše izkušnje jim bodo delovno napotilo.

MARIOLA KOBAL

CESENCI POPOLDNE NA BLEDU

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo Republiškega sveta ZSJ za Slovenijo izdaja CZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je ustanovljen 20. novembra 1942. Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik

MILAN POGAČNIK

Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ul. 4. Poštni predal 313/VI, telefon uredništva 31 06 72, 31 24 02 in 31 00 33, uprave 31 00 33. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-265 — Posamezna številka stane 50 N-par — 50 starih din — Naročnina je četrtletna 6,50 N-din — 650 starih din — polletna 13 N-din — 1300 starih din in letna 26 N-din — 2600 starih din — Rokopisov ne vračamo — Poštnina plačana v gotovini — Tisk in kliseji CZP »Ljudska pravica« Ljubljana

M. GOVEKAR

FELIKS BAGAR, TAJNIK ObSS PTUJ — O PRIPRAVAH NA KONFERENCO SAMOUPRAVLJAVCEV

Sproščen samoupravni dogovor

Ptujski sindikati začnajo bitko za dosledno uresničevanje 3. in 4. plenuma ZKJ, za iskrene samoupravne odnose v vseh delovnih organizacijah. V ta namen pripravljajo konferenco samoupravljalcev ptujske komunice. Se prej pa bodo upravljavci na konferencah v delovnih organizacijah razpravljali o razvoju samoupravljanja in o slabostih, ki morebiti krnijo neposredno demokracijo v delovnih organizacijah. Za temeljito analizo samoupravnih odnosov so se ptujski sindikati odločili že v začetku leta v svojem programu dela. Četrty plenum ZKJ in pobuda CO ZSJ o sklicanju kongresa samoupravljalcev pa sta njihovo odločitev o sklicanju konference v komuni in delovnih organizacijah samo še pospešila.

O vsebinskih pripravah na konferenco je stekla beseda s tajnikom ObSS Ptuj — Feliksom Bagarjem:

»Prevečkrat smo že slišali izrek: preidimo od besed k dejanjem, ki je izzvenel v prazno. In vendar se ga ponovno poslužujemo, kajti ob naših konfe-

rencah gre resnično za to.« Tako je povedal Feliks Bagar o osnovnem namenu sklicanja konference. »Naš sindikat bo zastavil vse svoje moči in vpliv, da se bo to zgodilo. Ptujski delavci so topla pozdravili 4. plenum in pričakujejo, da bodo na demokratičen način lahko uredili in utrdili samoupravne odnose v komuni in v vsaki delovni organizaciji.«

Menite, da so samoupravljalci tako samozvestni, da bodo brez strahu pred posledicami spregovorili o vseh nepravilnostih v svoji delovni skupnosti in našli napake iz oči v oči vsem tistim, ki dušijo samoupravne odnose v kolektivu?

Delovne kolektive je potrebno šele pripraviti na sproščen, zamozavesten dogovor. Na tak razgovor se morajo najprej pripraviti vse politične organizacije v občini. Osnovno vodilo za priprave pa je načrtno in strokovno proučevanje samoupravljanja in uveljavljanja socialističnih odnosov v vsaki delovni organizaciji in celotni ptujski komuni. V ta namen smo že izvolili 39-članski politični odbor, ki ga sestavljajo predstavniki vseh političnih organizacij in odborniki občinske skupščine. Delovna obveznost članov odbora je, pripraviti nadroben načrt za vsebinske priprave na prvo konferenco samoupravljalcev ptujske komunice. Razdelili se bodo na študijske skupine, ki bodo obiskovale delovne skupnosti, si tamkaj pogovarjale z delavci, se udeleževale sej samoupravnih organov, anketirale delavce in proučevale razpelo-

livo gradivo za seje samoupravnih organov.

To je pa hkrati samo del priprav. Drugi del, veliko pomembnejši, pa je, pomagati sindikalnim vodstvom, da bodo s politično aktivnostjo ustvarila v delovni skupnosti sproščenost, da bodo proizvajalci brez strahu pred posledicami ocenili razvojno stopnjo samoupravljanja in demokratične odnose v svojih kolektivih. Proizvajalce je po-

za reševanje žgočih problemov v svoji delovni sredini in širši komunali skupnosti.

Pogosto govorimo o vodilnih in strokovnih delavcih tako, kot da ne bi bili neposredno vključeni v samoupravno življenje. V vsebinskih pripravah za vašo konferenco pa poudarjate strokovno proučitev razvoja samoupravljanja, za kar boste potrebovali vse vrste strokovnih analiz, ki jih lahko pripravijo samo strokovni delavci?

Pri našem dogovoru na občinski konferenci in konferencah po kolektivih morajo sodelovati prav vsi upravljavci, zato ne želimo ločevati upravljavcev po delovnih položajih. Pri tem je razumljivo, da bodo moral, zlasti pri strokovnih ocenah, sodelovati po najboljši vesti prav strokovni in vodilni delavci. Za večino naših vodilnih in strokovnih delavcev lahko trdimo, da za takšno sodelovanje ne bo potrebno posebnega prepričevanja.

Po programu in strukturi pripravljalnega odbora za konferenco sodimo, da želite zajeti vse oblike neposredne demokracije v komuni?

Drži. Na konferenci bomo obravnavali tudi dejavnost občinskega zbora delovnih skupnosti in krajevne skupnosti. Torej, vse tiste oblike upravljanja, kjer sodelujejo proizvajalci kot člani komunalne skupnosti. Tako želimo vzbuditi interes za delo v širši družbeni skupnosti in za skupno oblikovanje občinske politike.

I. VRHOVČAK

trebno spodbuditi, da bodo na konferencah delovnih skupnosti razložili vzroke, zakaj so molčali na številnih sestankih, ko so videli nepravilnosti in krivice in se niso dosledno zavzeli

Novo mandatno obdobje

(Nadaljevanje z 2. strani)

letošnjih volitev ter prevzeti nase ne le odgovornost za njihovo izvedbo, temveč tudi najaktivnejše sodelovati pri tem, da bodo v nove skupščine res izvoljeni taki ljudje, ki bodo opravičili zaupanje in ki bodo kos nalogam. V novih skupščinah je torej treba zagotoviti tako kadrovske strukture, da se bo tudi na tem področju dosledno uveljavila težnja naše gospodarske in družbene reforme. Presoja, kdo naj zastopa tisoče zavarovancev in kdo naj odgovorno ter smotno tehta potrebe in možnosti, naj bo v delovnih skupnostih nadvse skrbna. In čeprav volijo člane skupščin neposredno delavski sveti, razprave o kandidatih in konkretnih vprašanjih socialnega zavarovanja ne morejo in ne smejo iti mimo kolektivov.

Sredstva za socialno zavarovanje se zbirajo od osebnih dohodkov zaposlenih in ni vseeno, kako se trošijo. To, kar pa se vsako leto steče v sklade socialnega zavarovanja, ni majhna vsota. Preko 150 milijard S-din na leto, od tega samo za zdravstveno varstvo skoraj 78 milijard S-din.

Pa smo s temi sredstvi vedno in povsod najbolj skrbno gospodarili? Najbrž ne, sicer jih ne bi vedno zmanjkovalo in ne bi potrošnja tako skokovito in zaskrbljujoče naraščala. Že res,

da je bil doslej tudi sistem financiranja socialnega zavarovanja kriv, da so zavarovanci, ko so trošili sredstva, pozabili, da je to njihov denar. S prispevki, ki jih nihče ni seševal v osebnih dohodek posameznika, so delovne organizacije izpolnile obveznosti do socialnega zavarovanja in potega jih ni več zanimala nadaljnja usoda skladov.

Tudi zavarovanci se niso zanimali, ali bo sredstev za vse. Lje dovolj in ali jih ne bo potlej zmanjkalo za nujne potrebe. »Bolniška«, četudi za domača opravila, je bila delavčeva samoumevna pravica, pa tudi delovne organizacije so nemalo krat težave v proizvodnji prevale na breme zdravstvenih skladov. Kar spomnimo se lanskim mesecev, ko so bolniški izostanki narasli na 6 in več odstotkov, ker je v delovnih organizacijah zmanjkalo reprodukcijskega materiala in so morali zmanjšati obseg proizvodnje. Najenostavneje se jim je zdelo poslati čimveč delavcev na bolniški dopust.

Zavzetosti doslej, da bi v skladu zdravstvenega zavarovanja ravnali kot skrbni gospodarji, v delovnih skupnostih ni bilo in prav tako niso razmišljali, kako bi z zbranimi sredstvi dosegli ob najbolj racionalni porabi najboljši učinek: zboljšali zdravje delavcev, organizirali dobro zdravstveno službo, uredili de-

lovne pogoje, varnost pri delu in tako dalje.

Zakonodaja se spreminja in vse bolj terja sodelovanje delovnih kolektivov s socialnim zavarovanjem. Vse več pravic prehaja na delovne skupnosti, pa tudi vse več dolžnosti. Z delom sredstev za zdravstveno varstvo že gospodarijo tisti, ki jih ustvarjajo. Ta del je sicer zaenkrat še majhen. Pa vendar, če sedaj z njim ne bi preudarno ravnali, bi se znašli v velikih težavah takrat, ko bo ta del postal večji. In do takrat ni več tako daleč. Kajti vsi vemo, da moramo sistem socialnega zavarovanja izpopolniti tako, da bodo o čim več pravicah odločali zavarovanci sami.

Če pa hočemo pripraviti osnove za sistem skrbnejšega gospodarjenja s sredstvi socialnega zavarovanja, se mora vez med zavarovanci, njihovimi delovnimi organizacijami, socialnim zavarovanjem in zdravstveno službo okrepiti prek samoupravnih organov — skupščin. Zato naj bodo priprave na volitve tudi samoupravni delovni dogovor, pri katerem naj sodeluje čimveč ljudi. Skupščine socialnega zavarovanja morajo postati resnični samoupravni organi zavarovancev, ki odločajo o najkoristnejšem in najbolj ekonomičnem trošenju zbranih sredstev.

N. LUZAR

... v jugoslovanskih sindikatih

Za 42-urni delovni teden

Centralni svet

Na nedavnem posvetovanju, ki ga je organiziral Centralni odbor delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije so razpravljali o vzrokih, zakaj priprave za prehod na skrajšani delovni teden tako počasi napredujejo. Po splošnem mnenju udeležencev v razpravi moramo vzroke za to iskati predvsem v nesposobnosti vodstev mnogih podjetij, da dvignejo delovno storilnost za 15 %, kolikor je potrebno za prehod na skrajšani delovni teden. Vodstva mnogih delovnih organizacij sploh ne želijo skrajšanja delovnega časa, saj samo z dosežanim ekstenzivnim načinom dela lahko zagotovijo dohodek svojim kolektivom. Taka vodstva potem trdijo, da delavci niso za skrajšanje delovnega časa.

V neki anketi, ki so jo izvedli sindikati, pa se je 80 % anketiranih delavcev izjasnilo za skrajšani delovni teden. Pri tem so poudarili mnenje, da je prehod na 42-urni delovni teden popolnoma ostvarljiv — pod pogojem, da se uvede stimulativna delitev osebnih dohodkov, izboljša organizacija dela in okrepi delovna disciplina. Delavci mislijo torej drugače kot tisti, ki o tem vprašanju dajejo izjave v njihovem imenu.

Delavci »Djure Djakovića« o samoupravljanju

Hrvatska

V industriji železniških vozil in jeklenih konstrukcij »Djuro Djaković« v Slavonskem Brodu so ugotovili, da večina delavcev ne želi delati v samoupravnih organih.

Uredništvo »Rada« je v tem kolektivu izvedlo anketo med 70 delavci, ki so sedaj člani samoupravnih organov v tem podjetju in jih vprašalo, če bi želeli ponovno biti izbrani v te organe. Ogromna večina anketiranih delavcev — petdeset je odgovorila, da ne želijo biti ponovno izbrani v samoupravne organe.

Med vzroki, ki so jih navedli za to, so omenili predvsem svoje prepričanje, da je samoupravljanje v njihovem kolektivu samo formalnost in da delavski svet »pleše tako kot igrajo vodilni ljudje v tovarni«. Dejali so tudi, da se komaj polovica odločitev delavskega sveta zares tudi izvede, ostale pa »obvisijo v zraku« in jih nihče ne upošteva.

Delavci »Djure Djakovića« torej niso zadovoljni z delom svojih samoupravnih organov in zato tudi ne želijo delati v teh organih. To je glavni vzrok, ne pa tudi edini, saj so mnogi anketirani delavci tudi takole pojasnili, zakaj ne želijo biti izvoljeni v delavski svet: »Nikomur se ne želim zameriti; želim mirno spati...«

Konferenca na temo samoupravljalcev

Srbija

Občinski sindikalni svet beogradske občine Palilula je imel minuli teden razširjeno sejo, na kateri so razpravljali o temah za konferenco samoupravljalcev, ki so jih na svojih sestankih v avgustu in septembru predložili delovni kolektivi te občine.

Po mnenju delavcev iz te beogradske občine bi se centralni organi samoupravljanja v podjetjih morali prilagoditi razvoju sistema samoupravljanja; upravnih odborov naj ne bi bilo več. O dohodku naj bi odločale delovne enote, splošno politiko delovne organizacije pa naj bi vodili delavski sveti.

V razpravah je bilo izrečeno mnogo kritik na račun zakonskih predpisov, ki jih sprejemajo na brzino in brez konsultiranja proizvajalcev, razen tega pa te predpise še pogosto menjajo, kar v delovnih organizacijah povzroča negotovost, še posebno pri planiranju. Zato naj bi se konferenca samoupravljalcev izrekla za demokratizacijo sprejemanja predpisov, za njihovo »stabilizacijo« in za njihovo usklajitev s sistemom dohodka.

Beograski delavci tudi menijo, da nizka družbeno-ekonomska izobraženost delavcev pomeni hudo zavoro za uspešen razvoj samoupravljanja in da bi se zato konferenca samoupravljalcev morala zavzeti za to, da družbeno-ekonomsko izobraževanje postane obvezni predmet v vseh šolah.

Pravna posvetovalnica DE

93. VPRAŠANJE:

Ali smem kot privatni obrtnik, zaposliti pri sebi družinskega člana?

I. M., Celje

Po določilu 13. člena temeljnega zakona o delovnih razmerjih se smeta oseba, ki lahko po zakonu poleg svojega dela uporablja delo drugih oseb (dopolnilno delo), in delavec, ki se prostovoljno odloči za tako delo, pogoditi glede delovnih pogojev ter dolžnosti in pravic iz takega dela. Delovno razmerje med privatnim obrtnikom in delavcem, ki dela pri njem, se tako realizira v delovnem razmerju, ki se sklene s pogodbo o delu. Ker niti temeljni zakon o delovnih razmerjih niti noben drug predpis ne predvideva omejitev glede oseb, ki lahko uporabljajo dopolnilno delo, se tako lahko delovno razmerje sklene tudi z družinskim članom. Takemu družinskemu članu pa bi delovno razmerje obstajalo le v primeru, če to delo opravlja kot svoj stalni redni in glavni poklic.

Od osebnega dohodka, ki ga prejema družinski član, pa se morajo plačevati prispevki tako kot iz delovnega razmerja po določilu čl. 9. pravilnika o načinu obračunavanja in plačevanja prispevkov od osebnega dohodka iz delovnega razmerja (Uradni list SFRJ št. 57/65).

A. POLJANSEK

94. VPRAŠANJE:

Zaposlena sem na delovnem mestu obratnega knjigovodje. V naši delovni organizaciji so v mesecu juliju letos odprli novo delovno mesto analitika, za katero zahteva objavljeni razpis višjo ekonomsko komercialno šolo. Edini kandidat, ki se je javil na razpis za to delovno mesto, je imel nepopolno srednjo izobrazbo, vendar ga je kljub temu zasedel s 1. avgu-

stom 1966. Sedaj nameravajo v naši delovni organizaciji ukiniti delovno mesto, ki ga zasedam. Moje delo bo opravljal po ukinitvi mojega delovnega mesta analitik. Ob istem času je posebna komisija ocenjevala moje delo in me ocenila »še ne zadovoljuje«, čeprav sem bila doslej že 2 leti ocenjena kot dobra delavka. Zanima me ali lahko ukinejo moje delovno mesto, čeprav bo moje delo še ostalo in čeprav se čutim sposobna opravljati zaupano mi delo.

P. R. Maribor

Delovna organizacija lahko odpravi neko delovno mesto in sklene, da preneha delo pri njej delavcu, ki je zasedal to delovno mesto, če je odpravo povzročila izpopolnitev organizacije dela, izpopolnitev delovnega procesa in delovnih postopkov v okviru delovne organizacije ali če je delovno mesto odpravljenno zaradi poslovnega sodelovanja oziroma spojitve dveh ali več delovnih organizacij in če za delavca, ki je zasedal ukinjeno delovno mesto v delovni organizaciji ni drugega ustreznega delovnega mesta. Odprava delovnega mesta zaradi strokovne nesposobnosti ali nezadovoljevanja zahtev delovnega mesta, ki ga delavec zaseda, ni zakonita, ker v teh primerih delovna organizacija lahko sklene, da delavcu preneha delo zaradi nezadovoljevanja zahtev delovnega mesta, ki ga zaseda. Delavčeve delovne sposobnosti mora delovna organizacija ugotavljati na objektivni način, z imenovanjem posebne strokovne komisije, katere člani imajo najmanj enako stopnjo strokovne izobrazbe, kot jo ima delavec, čigar delovna sposobnost se ugotavlja.

Kadar odpravo delovnega mesta povzroči izpopolnitev delovnega procesa ali izpopolnitev organizacije dela ali kadar je delovno mesto odpravljenno zaradi poslovnega sodelovanja ali spojitve delovnih organizacij in za delavca, ki je zasedal ukinjeno delovno mesto, ni drugega prostega delovnega mesta, se

takemu delavcu lahko odpove delovno razmerje in lahko delovna organizacija delo na ukinjenem delovnem mestu prenese na drugo delovno mesto. O ukinitvi delovnega mesta, ki ga zasedate kot tudi o prenehanju dela mora vaša delovna organizacija sklepati na seji pristojnega organa upravljanja, na kateri imate biti pravico navzoči ter tu ugovarjati načinu in smotnosti ukinitev vašega delovnega mesta in prenehanja vašega dela, v delovni organizaciji, kot tudi dokazovati nepravilnost ocenitve vašega dosežanega dela, če bi pri izbiri, ali naj ob združitvi delovnih mest analitika in obratnega knjigovodje preneha delo vam ali delavcu, ki je zasedal delovno mesto analitika, ta ocena vplivala na izbiro komu od vaju bo prenehalo delo.

Oceno vašega dela s katero se ne strinjate pa lahko izpodbijate tudi, če vam delo v vaši delovni organizaciji ne bo prenehalo, z vložitvijo ugovora v 15 dneh od prejema pismene ocene na organ upravljanja, pristojen za reševanje pritožb.

A. POLJANSEK

KUPON za pravno posvetovalnico DE

DOPISNIKI POROČAJO

Delovni spori

● Jože Šuligoj – Tolmin:

V zadnjem letu se je na občinskem sindikalnem svetu v Tolminu zglasilo približno 35 delavcev za pravno pomoč. Največ primerov so zabeležili po uveljavitvi gospodarske reforme, zadnje čase pa se je njihovo število zmanjšalo. Po izidu novega zakona o delovnih razmerjih se je glede notranjih pravnih aktov v delovnih organizacijah opazila nekakšna praznina, ki je trajala vse do meseca aprila letos, ko so bili sprejeti novi pravilniki in statuti usklajeni z veljavnimi predpisi. Odtlej je delovnih sporov znatno manj. Pri vsem tem pa ne gre prezreti nekaterih osnovnih ugovorov, ki so značilni in je vredno o njih razmisliti:

Niti do enega delovnega spora ni prišlo v gospodarskih organizacijah, ki imajo svojega pravnika ali pa vsaj enega človeka z ustrezno upravno-pravno izobrazbo (Soško gozdno gospodarstvo Tolmin, Tovarna igel Kobarič, Avtoprevoz Tolmin, Tekstilna tovarna »Bača« Podbrdo in še nekatera druga podjetja). Največ sporov je bilo v podjetjih, zlasti manjših, kjer tudi finančno in gospodarsko stanje ni najbolje in imajo neurejene medsebojne odnose. V vseh primerih je bilo ugotovljeno (razen redkih izjem), da je pravica na strani delavca, ki se je pritožil. Vseh 35 omenjenih delavcev pa je prosilo za pomoč neposredno občinski sindikalni svet, ne da bi se prej obrnili na svojo sindikalno podružnico. Ali je to odraz nezaupanja članov do svoje organizacije ali pa so le-te v tem pogledu premalo aktivne?

Vsekakor se zdi, da nekatere sindikalne podružnice še danes ne vedo, da ima tolminski občinski sindikalni svet, skupaj z novogoriškim in ajdovskim, dobro organizirano pravno pomoč. Vodi jo diplomirani pravnik, ki redno dvakrat na teden v Novi Gorici sprejema delavce, ki iščejo tovrstno pomoč. Po potrebi jih tudi zastopa na sodišču, če pride do tožbe in zadeve ni moč že prej urediti s poravnavo. Precej sporov pa je bilo rešenih že s samo intervencijo občinskega sindikalnega sveta pri delovnih organizacijah.

● Vinko Langerholc – Slovenske Konjice:

Na območju občinskega sindikalnega sveta Slovenske Konjice so zlasti v lanskem letu narastle nezakonite odpovedi delavcem, s tem pa tudi število delovnih sporov. To se je še posebej opazilo v začetni dobi izvajanja gospodarske reforme, ko so v delovnih organizacijah skušali na različne načine znižati število zaposlenih. Na ta način je bila izdana marsikatera nezakonita odpoved delovnega razmerja.

Seveda ne gre kriviti za vse to samo gospodarske reforme, ki je bila za to le posreden vzrok. Mnogo več napak so storili delovni kolektivi zaradi neurejenih notranjih aktov iz področja delovnih razmerij.

Zanimivo je, da so se skoraj vsi, katerim je bilo odpovedano delovno razmerje, obrnili po varstvo na občinski sindikalni svet, v manjši meri pa na njihova vodstva v podružnicah. Odborniki v sindikalnih podružnicah se namreč niso v zadostni meri seznanili z načeli in konkretnimi določili novega zakona o delovnih razmerjih, kljub temu da so bili zanje pripravljeni in izvedeni seminarji.

V primerjavi s prejšnjimi obdobji je tudi narastlo število delovnih sporov pred občinskim sodiščem. V večini primerov je sodišče ugodilo delavcu, zlasti še, če je ugotovilo kršitev zakonskih pravic. Pri tem pa je značilno, da v sedanjem času delovni spori po številu ne naraščajo, k čemu je v veliki meri pripomogla urejena notranja zakonodaja v delovnih organizacijah, deloma pa tudi zato, ker so povsod začeli že mnogo bolj konkretno razmišljati, koliko delavcev je potrebnih in kako in kje zaposliti tiste, ki so trenutno morda odveč.

● R. Š. – Črnomelj:

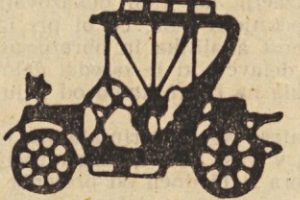
Občinski sindikalni svet v Črnomlju ugotavlja, da so letos delovni spori v občini močno narasli. V osmih mesecih letošnjega leta so dobili že 13 pritožb, kar je enkrat več kot lani vse leto. Največ pritožb je zaradi prekinitve delovnega razmerja s strani delovne organizacije, potem zaradi premestitve na manj vredno delovno razmerje in zaradi nepravilnih odnosov vodilnih članov kolektiva do posameznikov. Pri reševanju teh nalog so ugotovili, da so bile štiri upravičene, štiri so še v postopku, ostale pa so bile neupravičene. Največ pritožb je doslej prišlo iz lesno-predelovalne industrije »ZORA« v Črnomlju, iz rudnika Kanižarica itd. Večino teh sporov so sicer uspeli rešiti na mirnejši način, eno zadevo pa je moralo obravnavati sodišče.

Glavni vzrok za porast delovnih sporov, sodijo, je predvsem v tem, ker precej delavcev v delovnih organizacijah, ki delajo na reševanju zadev s področja delovnih razmerij pogosto ne pozna dobro zakonitega postopka za odpust ali premestitev delavca na drugo delovno mesto. Na drugi strani pa hkrati ugotavljajo, da tudi delavci ne poznajo dovolj niti zakonodaje iz delovnih razmerij niti notranjih samoupravnih aktov v delovni organizaciji, ki zahtevajo delovna razmerja. Pri reševanju teh zadev so v črnomeljski občini težave še toliko večje, ker niti ena delovna organizacija v občini niti sama občinska skupščina nima niti enega pravnika.

Prihodnja tema:

POLOŽAJ ŠOLSTVA V OBČINI

Autocel

opere vaš avto

Tovarna Zlatorog Maribor

Dela v primorskem gradbenem podjetju Nazadek. In še kar precej. Če ne dobro, pa slabo. Jasno, da slednjega ne prizna in govornice pripisuje človeški zavisti, zakaj on je direktor. V tej funkciji ima, o tem je prepričan, pravico početi, kar hoče. Ne more pa tega vcepiti v glave svojih delavcev. Ne izkazujejo mu zadostne pokorščine. Pa jih bo že ugnal...

Hja, le zakaj bi moral delavcem izplačevati akorde, če brez njih visokokvalificirani delavci zaslužijo po 40 do 50 starih tisočakov na mesec? Skromnost je lepa čednost, naj se je navadijo. Če ne zlepa, pa zgrda. Nekaj jih pomeče na cesto in... To je odlična vzgojna metoda! Na izpraznjena mesta bo postavil ljudi, izbrane po svojem okusu. Delovne, pokorne, poslušne in njemu zveste.

VSEMOGOČNEŽ

To pravico, da sam sprejema in odpušča delavce, si je obdržal. V današnjih časih ni človek nikdar dovolj previden.

Tile njegovi tiči so mu že nekajkrat tako zagodli, da bi jih pognal kar po vrsti k vrugu. Toda komu bi potem komandiral? Kdo bi po Piranu gradil? Deklet z uprave, kakor jih ima rad in one njega, bi ne mogel prekvalificirati, denimo, v operativno gradbeno vodstvo ali, denimo, v visokokvalificirane gradbene delavce, čeprav mu slednji najbolj žrejo živce.

Ko smo že pri ženskah z uprave... Ali veste, da si jih je delavski svet pri sestavi pravilnika o delovnih razmerjih grdo sposodil? Najbrž zaradi direktorja. Takšne prejeme jim je določil, da je direktor zardel od jeze.

Pravi, da je računovodkinja zabrisala pravilnik v koš za odpadni papir in jabolčne ogrizke.

Tako bo poslej direktor lastnoročno naredil z vsemi papirji, ki mu ne bodo po volji. Delavski svet gor ali dol, obveljala bo njegova, se pravi direktorjeva.

Pa kaj bi zgubljali besede o tem, ko v Nazadku to vsakdo ve. Naj čenčajo na kolektivnih sestankih, da je treba izplačati nadomestilo za K-15, izdati odločbe o letnem oddihu in tako naprej, direktorja se vse to ne tiče. Zameril pa je tistemu onega — predsedniku sindikalne podružnice, da je vse te čenče »pošlihtal« v zapisnik. Če bi mu takrat, ko ga je prebral, prišel pred oči, bi ga najbrž raztrgal, kakor je njegov zapisnik. In z njim vred odrgel v koš za smeti...

Mora pa tele tiče zaradi resnejših stvari pošteno prijeti. Pomislite, brez njegove vednosti ti objavijo razpis za direktorsko delovno mesto, se pravi za njegovo delovno mesto. Prismuknjenci mislijo, da bo zaradi tistih milijončkov, ki jih je razdelil svojim prijateljem za gradnjo vil, odšel v zapor. On, vsemogočnej! Tožba res teče o tem, vendar — saj ni kradel, ampak razdajal. Če bi resni ljudje zamerili to njegovo razumevanje za gradbene potrebe in denarne želje, bi mu vendar ne dovolili, da postane direktor primorskega gradbenega podjetja Nazadek.

Ne, ne, kar takole, frc na cesto, tega užitka svojim rogoviležem ne bo privoščil. Direktor, pa na cesto? Prvi april je en sam dan v letu. Ha, ha...

MA

ZAKASNI SKLEP ZA IZPLAČEVANJE BOLEZNIN V ANHOVSKI CEMENTARNI

PREPREČITI ZLORABE, VENDAR ZAŠČITITI ČLOVEKA

V Tovarni cementa in salomita »15. september« so do konca meseca julija izplačali 914.685 S-din nadomestila za bolezenski dopust do 3 dni in potrebne zdravniške preglede. Gléde na novi zakon o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o zdravstvenem zavarovanju, ki je stopil v veljavo že 1. avgusta, so v Anhovem takoj ukrepali. Ker imajo v podjetju do konca leta poskusno stimulatívno na-

grajevanje, so to vprašanje uredili z začasnimi sklepi.

Pri sprejemanju meril za izplačevanje za nadomestilo za prve tri dni bolezenskega dopusta so samoupravni organi v Anhovem stremeli predvsem:

● da preprečijo kakršnokoli zlorabo bolezenskega dopusta in

● da omogočijo resnično bolnemu človeku potrebno zdravljenje, ne da bi bil pri tem bistveno prikrajšan pri osebnem dohodku.

Upoštevač vse okoliščine je tako sprejel centralni delavski svet naslednji začasni sklep:

Nadomestilo za osebni dohodek do tri dni se članom delovne skupnosti ne izplačuje, kadar pride do neizpolnitve pri delu brez krivde podjetja, kadar pride do neizpolnitve pri prihodni na delo ali odhodu z dela zaradi pijanosti, ali okvare vozila (ki je bila članu delovne skupnosti znana še preden je šel na pot), kadar gre član delovne skupnosti na zdravniški pregled med delovnim časom (čeprav ima možnost, da gre na zdravniški pregled izven delovnega časa) in kadar se ugotovi, da je bolezen posledica alkohola.

Članom delovne skupnosti, ki so zaposleni nepretrgoma 9 mesecev ali v zadnjih dveh letih s presledki 18 mesecev, se izplačuje nadomestilo za osebni dohodek za prve tri dni v višini 80 odstotkov od povprečnega osebnega dohodka v preteklem letu, tistim članom delovne skupnosti, ki ne izpolnjujejo navedenih pogojev, pa 60 odstot. od povprečnega osebnega dohodka v preteklem letu.

Polno nadomestilo za osebni dohodek za prve tri dni bolezenskega dopusta prejemajo člani delovne skupnosti, ki so se poškodovali pri delu po krivdi podjetja, ali ki bolujejo za poklicno boleznijo, vajenci ter člani delovne skupnosti, ki so določeni za spremljevalca bolnika. Samoupravni organi v anhov-

ski Cementarni menijo, da bodo s tem pravilnikom zmanjšali nepotrebno izostajanje z dela in s tem tudi trošenje za nadome-

stila, obenem pa dovolj zaščitili tiste, ki zaradi boleznih dejansko ne bodo mogli na delo.

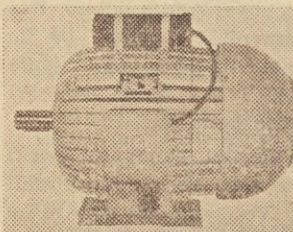
-a-

● VODNE ČRPALKE IN ELEKTROMOTORJE ZA KMETIJSTVO

DOBITE S POPUSTOM, ČE PLAČATE S TUJIMI PLAČILNIMI SREDSTVI — DEVIZAMI. S POPUSTOM (ZA DEVIZE) PRODAJAMO TUDI NAŠE OSTALE PROIZVODE.

NAČIN PLAČEVANJA:

1. z efektivno tujo valuto,
2. s čeki in traveller čeki,
3. z nakazili preko banke,
4. z nakazili iz inozemstva.

Tuja plačilna sredstva nam lahko pošljete tudi po pošti. Priporočamo, da se v ta namen poslužite denarnega pisma.

Zahtevajte obširne opise naših proizvodov, strokovne nasvete in ponudbe pri nas in pri naših predstavništvih:

- ELEKTROKOVINA, Beograd, Obilićev venac 26
- ELEKTROKOVINA, Zagreb, Marinkovićeve 5
- ELEKTROKOVINA, Ljubljana, Titova 38
- ELEKTROKOVINA, Sarajevo, Maršala Tita 54
- ELEKTROKOVINA, Skopje, Bulevar JNA 6 a

ELEKTROKOVINA
Maribor

TRŽAŠKA št. 109, p. p. 75; Telefon: 31-120, Telex: 331-31; Telegram: ELKO Maribor

NIHCE JIH NIKOLI NE VPRAŠA: KAM?

Pogovori z upravljalci • Pogovori z upravljalci

Sonce in sence ob mejniku

Obmejni prehod pri Sentilju v Slovenskih gorah šteje med najbolj obremenjene prehode v državi. Delavci, ki so tamkaj zaposleni, pripovedujejo, da so že imeli v rokah potne in druge listine državljanov vseh dežel, vključenih v OZN. Tako potniški kot blagovni promet se namreč povečujeta iz dneva v dan. In zato ni bilo niti najmanj čudno, da sem se s carinikom Pol-detom Habjaničem zapletel v pomenek v trenutku, ko je zaključeval pregled albanskega tovornjaka.

»Če bi vas vprašal, kaj vam v vašem poklicu ni več, kaj bi najprej omenili?«

»No, tudi naš poklic ima svoje senčne strani, kateri pa jih nima?! Mi cariniki bi radi, da bi svoje delo in dolžnosti čim bolj opravljali, pa zmeraj tega le ne moremo. Kolegov na avstrijski strani je na primer v vsaki izmeni v službi še enkrat toliko kot nas, administrativno poslovanje pa imajo bistveno poenostavljeno. Carinske dokumente za blagovni promet jim vnaprej pripravi špedicijsko podjetje, tako da jim preostane le še pregled blaga. Pri nas pa te dokumente sicer dobimo v roke, pa jih moramo znova prepi-sovati. Čemu je to potrebno? Že tako zavoljo odvedne administracije trpi kvaliteta pregledov, ker nas je premalo in ker se ukvarjamo z vsem drugim, s pregledovanjem blaga in potnikov, kar je naša pogla-

vitna dolžnost, pa najmanj. Kolikor vem, je naš šef že predlagal glavni carinski upravi v Beogradu, naj te stvari vendar enkrat uredijo.«

»Naši ljudje vse bolj potujejo v tujino in na splošno priznavajo, da je carinski postopek krajši in tudi bolj korekten. Vendar pa je med nami utrjeno tudi prepričanje, da so cariniki včasih neverjetno pedantni tudi zato, ker naj bi bili materialno stimulirani za to, da odkrijejo čimveč kršilcev carinskih predpisov?«

»Če bi bilo res tako, niti ne bi bilo slabo! Zdaj je namreč tako, da so osebni dohodki vnaprej določeni za vse leto in da so zelo nizki, če upošte-

vate obseg našega dela in delovne pogoje. Če ima na primer kdo naziv carinika, carinskega referenta ali kakršenkoli drug priznan naziv, je zanj vseno, kje dela: pri nas v Sentilju, kjer gara kot črna živina ali pa na nekem dvolastniškem prehodu, kjer je zmučen od dolgočasje... V obeh primerih bo zaslužil enako. Če je velik naval potnikov, moramo razen tega dostikrat delati čez uro, ne da bi bili za to plačani, saj denarja nimamo kje vzeti. Pravi-lnik sicer predvideva, da vsakomur pripada 85 % osebnega dohodka po osnovah, ki veljajo za naše delo, ostalih 15 odstotkov pa, če izpolni vse predpisane pogoje. Pogoje pa na splošno vsi izpolnjujemo, torej... Da pa bi nekomu vzeli tistih nekaj tisočakov, se pa že zavoljo medsebojnih odnosov ne izplača. Tako se lepo gremo uravnolovko in čakamo boljših časov. Skratka, materialne stimulacije za boljše delo ni. Carinik, ki bi v enem letu imel več velikih primerov ti-hotapstva in drugih kršitev carinskih predpisov sicer lahko dobi nagrado. V naši izpostavi v Sentilju jo dobijo na leto največ trije ali štirje, še nikoli pa ni presegla 150.000 starih dinarjev na posameznika. Zdjaj mi lahko verjamete, da delamo bolj iz zavesti kot pa zavoljo materialnega priznanja za naše delo, ki je kljub vsemu vseeno vestno opravljeno.«

»Zavoljo takšnih delovnih in drugih pogojev prav gotovo carina dobiva zelo malo novih, šolanih kadrov. Kako naj bi to po vašem mnenju izboljšali?«

»Dvanajst let sem že carinik in lahko rečem, da se stvari šele v zadnjih nekaj letih obračajo na bolje. V treh ali štirih letih je dobilo stanovanje več kot tri četr-tine uslužbencev naše carinarnice. Dobili smo tudi več novih sodelavcev, ki jim je bilo važnejše stanovanje kot pa osebni dohodek, ki bi bil drugod vsaj polovico, če že ne še enkrat višji. Mi, ki delamo v Sentilju, smo dobili na razpolago tudi službeni avtomobil, da nam ni treba več v vsakem vremenu pešati od železniške postaje do meje. Mislim pa, da bi uprava carin še marsikaj lahko storila, da bi izboljšala naše življenjske in delovne pogoje ter tako pospešila tudi dotok novih, šolanih kadrov. Razen spodbudnejšega nagrajevanja bi morda lahko dosegla tudi to, da bi tudi za nas ali vsaj za nekatero izmed nas veljal beneficirani delovni staž, kakor velja za uslužbence obmejnega poverjenstva. Mislim, da je naše delo vsaj toliko težko in zahtevno, kot njihovo, vendar smo cariniki dvakrat udarjenji: pri osebnih dohodkih in pri obračunavanju delovne dobe. To pa ni prav... Vem, da so pristojni organi seznanjeni z našimi pogledi in stališči. Zato me res zanima, ali in koliko jih bodo upoštevali zdaj, ko menda pripravljajo reorganizacijo carinske službe.«

Ernest Bencik, skladiščnik v ljubljanski Tobačni tovarni, je sporazumno odpovedal delovno razmerje. Razrešitvena odločba je pravomočna, ker je sestavljena po predpisih in ker Bencikov podpis ni potvoren.

Bencik pa je že naslednjega dne prišel v naše uredništvo, potegnil iz listnice šop tisočakov in suho dejal:

»Prodal sem svoje pravice. Za 323.000 dinarjev. Krasti se še nisem navadil, od zraka, tožarjenja, zasliševanja in zagovarjanja pa ne morem živeti...«

Grenka resnica, ki je v orožja, kakor je samo dokazovano, razrešitveni odločbi ni, niti njenega ozadja, zaradi katerega pišem o Benciku.

Letos v februarju je dobil premestitveno odločbo. Iz skladiščnika naj bi postal nabavni referent. Premestitvi se je uprl. Z nabavo se še nikdar ni ukvarjal, vrhu tega pa bi se mu osebni dohodki zmanjšali za okoli 8.000 dinarjev.

Kakor vsako na njegovem mestu, se je spraševal, čemu mora iz skladišča, če je vestno

o-rožja, kakor je samo dokazovano, razrešitveni odločbi ni, niti njenega ozadja, zaradi katerega pišem o Benciku. Bencik se je pogumno branil. Ze spomladi je zahteval, da vratarji pregledajo delavce ob odhodu iz tovarne, ker je sumil na krajo, rečeno pa mu je

Zadeva Bencik je končana ...

delal. Šestnajst lanskoletnih prostih sobot je izkoristil šele letos v januarju kakor tudi ves ostali oddih. Spor si je tako gnal k srcu, da so mu pustili živci. Medtem ko je bil na bolezenskem dopustu (obratni zdravnik ga je napotil celo v bolnišnico za duševne in živčne bolezni, na srečo pa je dr. Milčinski pripisal Bencikovo živčnost zgolj neurejenim delovnim odnosom!), pa je po-sebna komisija Tobačne tovarne ugotovila, da se je Bencik prepiral s skladiščnimi delavci, da je malomarno posloval in opustil kontrolo. Na podlagi tega mu je delavski svet še med boleznijo odpovedal delovno razmerje, zaradi strokovne nesposobnosti, ne da bi poprej vprašal svojo pravico, ali bo sklep veljaven in ne da bi pravica kasneje opozorila na prekršek. S posredovanjem sindikalne pravne pisarne je bila odpoved, ki je, razumljivo, Benciku še poslabšala živce (na to očitno delavski svet ni pomislil, ker sodi na področje človečnosti), raveljavljena.

Ko se je vrnil na delo, je dobil novo odločbo: postal naj bi transportni delavec. In spet se je Bencik zatekel v pravno pisarno po pomoč in zaščito. Pravni spor je prešel na sodišče. Vmes je posegla še občinska skupščina, ki je zahtevala, da se sklep delavskega sveta zadrži do razsodbe sodišča. Ker je občinsko skupščino podprl še Sekretariat za delo SRS in zavrnil pritožbo Tobačne tovarne zoper občinsko intervencijo, je Bencik ostal na spisku redno zaposlenih, čeprav že od februarja ni delal.

Toda v Tobačni tovarni so se poslužili bolj učinkovitega orožja, kakor je samo dokazovano, razrešitveni odločbi ni, niti njenega ozadja, zaradi katerega pišem o Benciku. Bencik se je pogumno branil. Ze spomladi je zahteval, da vratarji pregledajo delavce ob odhodu iz tovarne, ker je sumil na krajo, rečeno pa mu je

In še nekaj mu verjamem: da resničen vzrok Bencikove preganjanja nista delovna nesposobnost in prepirljivost, ampak ZAMERA. Gonja proti njemu se je začela šele, ko je Tajništvo za notranje zadeve samoiniciativno (čeprav je bilo odločeno, da se poprej ugotovilo krajo in ni obvestilo miličnikov!) odkrilo tatu, ki ima ženo v upravi.

Toda za razsodo so pooblašeni drugi. Pravzaprav nihče več, kajti zadeva Bencik se je pred dnevi končala. Finančno na tleh, je prodal svoje pravice, čeprav mu je celo pravica Tobačne tovarne ob slovesu med štirimi očmi dejala, da je bila njegova zmaga že 90 odstotkov dobljena. Med enurnim razgovorom ga je dvakrat vprašala, če je prijavil krajo cigaret in sočustvovala z njim. Morda tudi s seboj in s svojo, naj mi oprostite, ključno vlogo zaščitnice zakonitosti, zaradi česar pa je nihče ne bo poklical na zagovor, kajti Bencikova razrešitvena odločba je — brezhibna.

MARIOLA KOBAL

REGRES ZA ODDIH JE V ANHOVSKI CEMENTARNI DOSEGL SVOJ NAMEN

Dober »recept« – polni domovi

Pretežni del sezone letnih dopustov je pri kraju. V veliki večini delovnih organizacij ugotavljajo — povsem v skladu s pričakovanji — da letošnja bilanca letnih dopustov naših ljudi ni niti najmanj razveseljiva. Dokončnih analiz še ni, pa vendar so dejstva več ali manj znana: v primerjavi s preteklim letom je komaj 70 odstotkov naših ljudi izrabilo svoj dopust za resnični oddih.

Vzroki? Tudi ti so več ali manj znani: med cenami turističnih uslug in pa povprečnim žepom našega človeka ni pravega razmerja. Cene so v nekaj mesecih daleč prerasle potrošnikov žep in povzročile, da je v letošnjem letu naš domači turizem ne samo stagniral, temveč tudi nazadoval.

V precejšnji meri botrujejo vsemu temu delovnemu kolektivi sami. Pri delitvi sredstev, namenjenih izključno za regre-siranje letnega oddiha, so v večini primerov ubrali samoupravni organi najlažjo pot. Poslužili so se uravnalovke. Kvote so delili s številom zaposlenih, razdelili sredstva in s tem »opravili« svojo nalogo. Nekateri so celo menili, da so jo opravili dobro. V resnici pa s takim razdeljevanjem regres ni dosegel svojega namena: tistim z nizkimi osebnimi dohodki regres ni zadostoval za počitnice, drugim pa je pomenil le nekakšen datek, sicer ne bistven, za že tako zagotovljen oddih nekje ob morju ali v gorah.

Vendar tako ni bilo povsod. Med izjeme šteje tudi kolektiv

Tovarne cementa in salonita »15. september« v Anhovem. »Niso še vsi izrabili svojega dopusta, vendar že danes ugotavljamo, da bo v letošnjem letu vsaj 800 naših ljudi preživel svoje proste dni v naših počitniških domovih,« mi je povedala Marija Gorjan, predsednica komisije za rekreacijo pri sindikalni podružnici. »To pomeni, da je odšel oziroma bo odšel na počitnice vsak drugi član našega kolektiva. Nekateri tudi čakajo na prvi sneg in bodo preživel svoj dopust na smučeh v Kranjski gori, kjer imamo svoj dom.«

Kako je uspelo kolektivu v Anhovem, da beleži danes na področju letnega oddiha svojih ljudi tako lepe uspehe?

»Osební dohodki pri nas niti niso tako nizki — v prvem pol-

letju smo imeli v povprečju po 73 tisočakov na mesec — pa vendar še niso porok za to, da bi vsaj polovica naših ljudi preživila proste dni v naših počitniških domovih ob morju ali v Kranjski gori,« je razlagala Marija Gorjan. »Zato nas je ob delitvi sredstev za letni oddih vodila misel, da bi čimvečjemu številu naših ljudi omogočili prijetne počitnice. Sestavili smo pravilnik, po katerem so prešli tisti z najnižjimi osebnimi do-

manj kot sedem let, pa so dobili po 800 dinarjev na dan. V drugo skupino štejejo oni, ki prejemaajo mesečno od 60 do 80 tisočakov. Ti so dobili po 1.400 dinarjev dnevno. Potem je tu še tretja skupina (osebni dohodki od 80 do 100 tisočakov, regres 1.300 dinarjev dnevno) in končno četrta, v katero štejejo vsi tisti, ki imajo mesečno več kot 100 tisoč osebnega dohodka in so za to prejeli najnižji regres:

CEMENTARNA IMÁ SVOJE POČITNISKE DOMOVE V IZOLI. CRIKVENICI IN KRANJSKI GORI. V LETOŠNJIH POČITNICAH SE JE NAJVEČ ČLANOV KOLEKTIVA ODLOČILO ZA »PRIJETNO IN DOMAČO« IZOLO, KOT JO SAMI RADI IMENUJEJO

hodki najvišji regres, tisti z najvišjimi osebnimi dohodki pa najnižjega. Tak sistem delitve je bil po mnenju naših samoupravnih organov edino normalen in pravičen. Uspeh ni izostal, saj imamo letos precej večji promet v naših domovih kot pa preteklo leto.«

In po kakšnem »receptu« so v Anhovem razdelili sredstva za regre-siranje?

»V bistvu je naš pravilnik dokaj preprost. Glede na višino osebnih dohodkov smo razdelili vse člane našega kolektiva na štiri skupine. Tako so dobili tisti, ki prejemaajo mesečno do 60 tisočakov, za sleherni dan dopusta 1.600 dinarjev, prav toliko so prejeli tudi njihovi ožji družinski svojci. Otroci, stari

1.200 dinarjev dnevno, njihovi otroci mlajši od sedem let pa le po 600 dinarjev na dan. Več kot za 16 dni dopusta regresa nismo delili...«

Skrivnost »recepta« po katerem so v Anhovem napravili pravilnik o delitvi sredstev za letni oddih, je dokaj preprosta: tisti s tanjšo listnico so prejeli največ, tisti z zajetnejšo pa najmanj. Težko bi bilo dokazati, da je pravilnik idealen, saj po vsej verjetnosti tudi ni. Dejstvo pa je, da so v velikem anhovskem delovnem kolektivu prav s pomočjo pravilnika dosegli svoj namen: vsak drugi delavec je letošnje poletje zapustil Deskle in si privoščil najmanj teden dni oddiha,

A. U.

Bohinjske sličice

KDOR SI ŽELI MIRU, NAJ GRE V BOHINJ

Bohinjski turistični delavci cenijo reklamo in če bi zmogli, bi dajali veliko več zanj. Zgodi se pa, da se najde dobrotnik izven Bohinja, ki širi slavo o njegovih lepota — v lastni režiji. Tako pripovedujejo v pisarni Turističnega društva tole zgodbo:

Na voznom redu Dalmacija expressa je bila objavljena majhna fotografija Bohinja pod njo pa stavek: Kdor si želi miru, naj gre v Bohinj. Nemški turist, željan miru, se je po eni sami sliki in enem samem stavku tako navdušil za Bohinj, da si ga je izbral za letovanje. To je bilo pred tremi leti. Poslej prihaja vsako leto z družino za več tednov v Bohinj, z njim pa prihajajo tudi njegovi rojaki in mnogi se izkažejo na Turističnem društvu z njegovo vizitko.

UČINKOVITA INTERVENCIJA

Bohinjski gostinci so imeli pred kratkim v gosteh občinska tržna inšpektorja. Izpraševala sta jih vse mogoče. »So vaši gostje zadovoljni? Jim nudite, kar želijo? Imate urejeno preskrbo? Je v Bohinju dovolj mesa?...«

Gostinci so bili od vprašanja do vprašanja bolj zadovoljni, kaj imata moža za bregom. Na vsa vprašanja so z lahkoto odgovorili, ker niso bila težka, posebno tisto o preskrbi ne. Grosisti s prehranbenim blagom se namreč dnevno drenjajo v Bohinju, izbira je bogata, cene konkurenčne in gostincem se ni težko odločiti, od koga bodo kupovali, kdo najbolj solidno prodaja kvaliteto in ceneno blago. Pa se je nekoč od gostinskih delavcev zato ojunčil in povprašal inšpektorja, čemu vsa ta vprašanja.

»Ugleden slovenski, zdaj zvezni funkcionar, ki je letoval v Bohinju, z oskrbo ni bil zadovoljen in se je pritožil,« sta povedala inšpektorja.

Torej, gostinci!!!

VELETRGOVINA

mercator

Ljubljana

obveščajo cenjene potrošnike in poslovne prijatelje, da se je 26. julija 1966 pripojilo KOMUNALNO PODJETJE »SADJE ZELEJAVA-TRGOHLAD« ter posluje kot:

VELETRGOVINA

mercator

Ljubljana

Poslovna enota: »Tovarna mesnih izdelkov«
Ljubljana, Mesarska ulica 1

VELETRGOVINA

mercator

Ljubljana

Poslovna enota: »Hladilnica«
Ljubljana, Poljanska 46/a

VELETRGOVINA

mercator

Ljubljana

Poslovna enota: »Sadje zelenjava«
Ljubljana, Poljanska 46/a

PODJETJE si bo tudi v bodoče v razširjeni obliki poslovanja trudilo s svojo dejavnostjo uspešno skrbeti za nemoteno in čimboljše preskrbo potrošnikov.

Bog je najprej sam sebi brado ustvaril

Služba zaposlovanja je lani porabila za svoje delo 16 milijard 823 milijonov S-din (za 27 odst. več kot leta 1964), hkrati pa se je za 44 odst. zmanjšalo število delavcev, pri katerih zaposlovanju je sodelovala.

Največji del stroškov te službe odpada na osebne dohodke njenih uslužbenecov: skupaj 5,1 milijarde S-din. Za denarna nadomestila začasno nezaposlenim delavcem so njeni stroški bili skromnejši: 3,8 milijarde S-din.

Letos, od januarja do maja, je ta služba zaposlovala vsak mesec povprečno pol manj delavcev kot lani, dohodki pa ji dotelejo po starem. Financira se iz prispevka na osebne dohodke vseh zaposlenih (jugoslovanska stopnja je 0,5 odst. vseh osebnih dohodkov, vendar pa je ta stopnja v posameznih republikah različna) in ji torej sredstva »kapljajo« — ne glede na to, kolikšnemu številu delavcev posreduje zaposlitev.

Ni kaj reči — za uslužbenec službe zaposlovanja je stvar lepo urejena, za delavce pa...?

IZ RAZGOVOROV NA TEMO: KAKO SE VKLJUČUJEMO V MEDNARODNO DELITEV DELA

KOMU SO ODVEČ OBMEJNI IN SEJEMSKI SPORAZUMI?

Če govorimo o liberalnejših poslovnih odnosih s tujino, potem pristojni organi z dejanji ne smejo zavirati uresničevanja tistih težnj, ki so jih deklarativno napovedali! — Kdo je odgovoren, da naše gospodarstvo ne more izkoristiti 4,5 milijarde lir, ki smo jih že usitvarili z izvozom v okviru tržaškega obmejnega sporazuma?

Ko sta pred leti Jugoslavija in Italija podpisali tržaški in goriški sporazum o maloobmejnem blagovnem prometu, ju je pri tem vodila obojestranska želja po čim tesnejših gospodarskih stikih med mejnimi področji.

Bistvo obeh sporazumov je v tem, da podjetja s sedežem na mejnih področjih (pri nas na primer na Primorskem, Goriškem in v Istri) lahko med seboj trgujejo mimo redne blagovne menjave, ki je določena s splošnim zunanjetrgovinskim sporazumom obeh držav. Seznam tega blaga je zajet v posebnih blagovnih listah, ki jih vsako leto predlagajo pristojne gospodarske zbornice, potrjujejo pa državni organi. Devizna sredstva, ustvarjena po teh sporazumih, se zbirajo na posebnem računu pri določenih bankah ter se z njim medsebojno poravnajo terjatve. Pri tem morajo jugoslovanski izvozniki najprej realizirati izvozne posle, šele potem lahko uvažajo za že ustvarjene devize. Sporazumi torej predstavljajo majhen klirin med obema državama in so kot takšni vse doslej opravljali koristno vlogo pri pospeševanju medsebojne menjave. Približno

enako vlogo pa imajo tudi sejemski sporazumi (Gradec, Celovec, Innsbruck in Alpe-Adria).

Nova ureditev zunanjetrgovinskega mehanizma in deviznega sistema v naši državi se nanaša tudi na menjavo po omenjenih in sejemskih sporazumih. Oba zadevna zakona — zunanjetrgovinski in devizni — namreč pooblašata Zvezni izvršni svet, da v kratkem predpiše tudi novo ureditev obmejne blagovne menjave. V zvezi s tem pa se zadnji čas pojavljajo v krogih zvezne uprave in zveznih bank stališča in ocene, češ da obmejni in sejemski sporazumi kot pospeševalni instrument menjave niso pokazali dovolj koristnih rezultatov, da je z večjo liberalizacijo uvoza na italijanski strani potreba po njih za nas odpadla, skratka da so se preživeli.

Take trditve presenečajo vse nas, ki neposredno delamo na izvajanju teh sporazumov.

Dejstva namreč govorijo ravno obratno: naš izvoz v Italijo po sporazumih se je povečal v I. polletju 1966. v primerjavi s istim obdobjem lani za 31,5%, medtem ko se je vez izvoz Jugoslavije v Italijo povečal za 30,2%. Udeležba sporazumov v

celotnem našem izvozu na italijanski trg je znašala lani 10,81%, letos pa 11,14%. Ti podatki nedvomno pričajo, da pomen sporazumov za naše prodiranje na italijanski trg raste, posebno če upoštevamo, da se tako prodaja zlasti tisto blago, ki ga sicer ni bilo mogoče uvrstiti v redno menjavo z Italijo.

Dalje: čeprav je po eni strani res, da je Italija v zadnjem času svoj uvoz močno liberalizirala, po drugi strani drži, da zaradi svojega članstva v EGS kljub tej liberalizaciji postavlja našemu izvozu čedalje večje carinske zapreke. Pri menjavi blaga v okviru sporazumov pa je podana možnost tako imenovane brezcarinske menjave. Že zdaj poteka del tržaškega sporazuma brezcarinsko, na osnovi posebnih blagovnih list »C« in »D«. Ugotavljamo interes italijanskih lokalnih oblasti in poslovnih krogov, da se delež te menjave še poveča in da se razširi tudi na goriški sporazum. Kaj bi to pomenilo za nas pri prodiranju na področju EGS, je menda jasno. In vendar: Čeprav sta Jugoslavija in Italija že leta 1964 sklenili protokol o povečanju brezcarinske menjave po tržaškem sporazumu od letno 500 milijonov na preko 1 milijardo lir, se ta protokol še ne izvaja. Za izdajo odločbe o brezcarinskem uvozu, na katero navzlic mnogim urgentnim zmanjšanjem, je pristojen zvezni sekretariat za finance. Povsem razumljivo je, da se medtem ne moremo uspešno pogovarjati z italijansko stranjo o nadaljnjem povečanju brezcarinske menjave, saj gre za obojestransko priznanje ugodnosti.

Nadaljnji očitki se nanašajo na strukturo našega izvoza in uvoza po sporazumih, ki menda ne ustreza želeni strukturi naše siceršnje menjave s tujino. Poglejmo nekaj podatkov:

V našem generalnem izvozu v Italijo odpade na kmetijstvo in surovine 82,2%, po sporazumih 59,3%; na finalne indu-

strijske izdelke v splošnem izvozu 2,1%, po sporazumih pa 10,3%. In zdaj še uvoz: po sporazumih smo uvozili leta 1964 za 78,1% opreme in reprodukcijskega materiala, le za 20,5% pa industrijskega blaga široke potrošnje. Potemtakem nam prinašajo sporazumi pretežno prav tisto blago, za katerega bi sicer morali uporabljati konvertibilne devize iz drugih virov.

Upravičeno se vsi spotikamo ob dokaj visok pozitivni saldo, ki je nastal za Jugoslavijo na avtonomnih računih tržaškega in goriškega sporazuma. Ta saldo znaša trenutno približno 4 in pol milijarde Lit, kar pomeni, da se uvozni posli na naši strani ne realizirajo zadovoljivo. Vendar vam moram takoj povedati, da leži krivda ravno na tistih, ki največ očitajo. Naj odgovorim z dejstvi: Narodna banka, Centrala Beograd, je s pomanjkljivimi navodili povzročila, da Jugobanka, ki je nosilec sredstev po sporazumih na naši strani, ni hotela upravičenim podjetjem dodeljevati za uvoz »tržaških« in »goriških« lir, temveč jim je namesto tega dodelila italijanske konvertibilne lire ali druge devize. Del sredstev, ki letos pripada po splošnih predpisih lastnikom izvoženega blaga v okviru sporazumov, leži neizkoriščen zaradi tega, ker jim je bilo zamolžano, da jih lahko uporabijo ali na so jim neresnično pritizovali, da je ta uvoz dražji. Ta dejstva pa »dovolj« jasno kažejo na prave vzroke za visok neizkoriščen saldo sporazumov in dokazujejo, da bi bilo problem kaj lahko rešiti zgolj z bančno poslovno spretnostjo. To bi ugodnemu poslovanju vzdušju med partnerji po sporazumih vsekakor bolj koristilo, saj nam slabo realizacijo uvoza upravičeno očitajo italijanski partnerji.

Zato menim, da je v novem zunanjetrgovinskem in deviznem režimu treba vprašanja obmejnih in sejemskih sporazumov urediti kot globalno kompenzacijo v okviru blagovnih

list. To pomeni, da naj bi blagovne liste odobral zvezni organ, potem pa menjava na osnovi teh list ne bi smela biti podvržena nobenim drugim uvoznim — izvoznim omejitvam, razen carinam. V okviru obmejnih sporazumov bi hkrati morali pravočasno odobravati posebne blagovne liste »D« in »C«, ki predstavljajo brezcarinske blagovne kontingente.

DRAGO DOLINŠEK

S kladivom...

Čudno samoupravljanje

Zato, ker se je eden izmed delavcev Opekarne Radomlje pritožil, ker so mu odtegnili 1500 din za malico, ki je ni prejel, kakor sam trdi, so mu že naslednjega dne izročili knjižico. To je bil odgovor na njegovo zahtevo, naj zadevo takoj razčisti.

Na intervencijo občinskega sindikalnega sveta Domžale so delavca sicer spet sprejeli nazaj na delo, ker so se »spomnili«, da njihov statut in drugi samoupravni akti predpisujejo pot za odpoved delovnega razmerja, če so za to podani utemeljeni razlogi.

Do tega nesporazuma pa ni prišlo, če bi kdorkoli tistih, ki so v podjetju odgovorni za te zadeve, navzlic nejevolji »da si delavci dandanes preveč dovolijo«, vsaj prebral kaj so zapisali v internih predpisih, ki jih pred časom sprejeli...

Kakorkoli pa je že bilo in kakorkoli že so si kasneje razlagali ta spor, delavceve zahteve naj sporni odtegljaj razčisti, vse doslej še niso upoštevali, čeprav je odtegljaj minilo že več tednov.

mG

... po prstih

Težnja po stabilizaciji tržišča

Proizvodnjo prepočasi prilagajamo hitro se spreminjajoči strukturi povpraševanja

(Nadaljevanje s 1. strani)
Proizvodni potencialom, bo tudi ob oživljeni konjunkturi na tržišču težko doseči. Čeprav je porast proizvodnje v avgustu precejšen, bomo po dosedanjih ocenah dosegli le 4 do 6-odstotno povečanje industrijske proizvodnje.

Najšibkejšo točko beležimo v panogah proizvodnje sredstev za delo, kjer je bila letos v 8 mesecih nasproti istemu obdobju lani proizvodnja manjša za 4%. Temu botrujejo zmanjšani obseg investicij, neelastičnost te industrije in pa težave v zvezi s kreditiranjem inozemskih kupcev.

Nekoliko boljša je situacija v proizvodnji reprodukcijskega materiala, ki je nasproti lani večja za 3%, in v proizvodnji predmetov široke potrošnje, ki je večja za 5%. Po tem lahko sodimo, da se ta industrija nekoliko hitreje prilagaja spremeni strukturi potrošnje, proizvodni potenciali pa omogočajo še večjo rast.

Proizvodnja stagnira zlasti v tistih delovnih organizacijah, ki so sicer že v preteklosti dosegle določen kvaliteten nivo svojih proizvodov, ki pa to niso izkoristile za širše poslovne povezave, temveč so se zaprle v svoje ozke meje, opirajoč se predvsem na lastna sredstva in se tako zadovoljile z manjšo rastjo in manjšo ponudbo svojega blaga. V teh podjetjih ni bilo dovolj teženj po večjih serijah in zmanjšanju stroškov, kar je omogočilo orga-

nizacijo proizvodnje enakih artiklov v drugih podjetjih z vsemi začetnimi vsemi. V obdobju po referenci so sicer oživele težnje po integraciji in specializaciji proizvodnje, še vedno pa je premalo resnih proizvodno-poslovnih kombinacij, ki naj bi krepile položaj na določenih ključnih področjih gospodarstva ter omogočile hitrejšo rast proizvodnje.

POVEČAN IZVOZ

Ena od osnovnih karakteristik gospodarstva v letošnjih prvih osmih mesecih je, da se proizvodnja še vedno prepočasi prilagaja hitro se spreminjajoči strukturi povpraševanja. Relativno zaprti domači tržišče povzroča, da nismo dosegli večjega obsega proizvodnje, boljše kvalitete in nižjih stroškov.

Prav zaradi tega je povečan izvoz v nadaljnjih mesecih ena od temeljnih nalog našega gospodarstva. Pri nadaljnjem investiranju bi morale zato dobiti prednost predvsem tiste panoge gospodarstva, s katerimi se lahko najbolj racionalno vključimo v izvoz in postopoma odpravljamo njegove dosedanje slabosti.

Hitrejša prilagajanje in preusmerjanje proizvodnje zavirajo med drugim tudi še vedno veljavni administrativni ukrepi na področju cen, marž in prometnega davka, ki ne ustrezajo več stopnji gospodarske stabilnosti.

Zboljšanje plačilne bilance je sicer omogočilo večji uvoz blaga široke potrošnje, vendar predstavljajo uvožene količine v potrošnji industrijskih proizvodov v Jugoslaviji v sedmih mesecih le 6,7%. Čeprav pa je omejen uvoz omejen tako po količini kot asortimanu, vseeno ugodno vpliva na razmere na tržišču in na zaželeno preusmeritve v domači proizvodnji.

U.

IZ RAZGOVOROV NA TEMO: KAKO SE VKLJUČUJEMO V MEDNARODNO DELITEV DELA — IZKUŠNJE »STOLARNE« DOBREPOLJE

ŽE DVANAJST LET SAMO ZA IZVOZ

»Stolarna« Dobrepolje nedvomno sodi med najmanjša lesno predelovalna podjetja v Sloveniji in v državi, saj bo na primer šele letos prvič dosegla 200 milijonov starih dinarjev celotnega dohodka. Vendar pa 65-članski kolektiv — dvakrat po 30 delavcev v obeh izmenah in pet uslužbenecov: direktor, računovodja, blaginjičarka — administratorka, skladiščnik in nočni čuvaj — že dvanaest let celotno proizvodnjo prodaja na tujih tržiščih!

Ko smo obiskali to delovno organizacijo, nas je zanimal zgolj odgovor na vprašanje, kaj jih je tako zgodaj usmerilo v izvoz in kako zdaj zdržijo tekmo s konkurenco, ki je na tujih tržiščih vedno večja.

Na to vprašanje sta nam precejljivo odgovorila direktor Stolarne Marjan Miklič ter računovodja Tomaž Landerc:

»Sprva smo proizvajali predvsem stole in opravljali različne mizarske usluge. Ljubljansko izvozno podjetje Slovenijales pa nas je opozorilo, da bi se z drobnim lesno-galanterijo lahko vključili v izvoz. To smo 1954. leta tudi poskusili. Naročil je bilo toliko, da smo jih komaj zmogli in... enako se dogaja vsa leta, odkar smo prestali krst. Poslej razen postranskih uslug, ki jih opravlja žagarski obrat, delamo samo še za izvoz.«

»Vse do nedavnega, dokler ni bil domači trg zasičen, je veljalo, da je zaslužek pri izvozu minimalen. Vaša računica pa je?«

»Tudi pri nas so bila in občasno spet oživijo mišljenja, da bi bilo dobro, če bi delali za domačo potrebo. V naši občini je še eno podjetje naše stroke in izračunali smo, da so v dvanaestih letih za 300 do 400% povečali prodajne cene, naši izdelki pa so zdaj celo za malenkost cenejši kot leta 1954. Ampak ta-

ko je: če bi se skušali preusmeriti od galanterije na mizarska dela, bi nam manjkalo veliko opreme. Najti bi morali tudi kupca za našo proizvodnjo in to v času, ko je konkurenca izredna. Drugič pa se nam zdi hudo nes pametno po tolikih letih izvoza posegati na domači trg. Zakaj bi plaval, če pa imamo zagotovljen trg? Zaslužek pri izvozu resda ni velik, toda velike serije tudi nekaj nanesejo...«

Zdaj je tako, da Stolarna Dobrepolje ne sprejme nobenega naročila, ki ne bi bil vsaj dva tedna zaposlilo zmogljivosti ene njihove izmene. Za trideset parov pridnih rok in opremo, ki so jo v celoti kupili z lastnimi sredstvi, pa tako minimalno naročilo, ki ga še sprejmejo, pomeni vsaj od 10 do 15.000 kosov istega izdelka. Čeprav so se v teh dvanaestih letih, kar delajo samo za izvoz, surovine podražile za več kot 300 odstotkov, čeprav so se močno povečali tudi vsi drugi stroški, pa jim produktivnost — zaradi večje prizadevnosti, boljše strojne opreme in velikih serij — omogoča, da ob cenah iz leta 1954 vseeno ustvarjajo dohodek. Šestindvajset odstotkov čistega dohodka namreč namenjajo za sklade, ki pa jih — kot omenjajo — v celoti vlagajo v modernizacijo

podjetja.

»Povprečni osebni dohodki resda niso visoki — 56.000 S-dinarjev v prvem polletju letos,« pripoveduje računovodja Tomaž Landerc. »Vendar pa naši delavci vedo, da smo se postavili na noge z lastnimi močmi in da moramo tudi v prihodnje še več vlagati v modernizacijo, če hočemo obdržati kruh.«

Sprehodili smo se skozi obrat. Nihče izmed delavcev dopoldanske izmene ni dvignil pogleda, nihče se ni pustil motiti. Stroji ne čakajo, vsaka minuta pomeni

toliko in toliko pridobljenih ali pa tudi izgubljenih dinarjev.

Edinole na hodniku smo bili priče »incidentu«. Iz obrata je priteklo oznojen delavec in opozoril mojstra, ki je ogledoval novi rezkar, naj mu pomaga pri pravitli okvaro na njegovem stroju. In mimogrede je delavec dodal: »Mojster, si se ga že navedel? Že dva dni stoji stroj na hodniku, pa se nihče ni dotaknil, da bi ga spustil v tek. Tukaj je v napotje, mi pa bi ga potrebovali!«

—mG

Iz urednikove pošte:

• CELJE:

»Mamica, očka, meni je lepo!« je bil naslov reportaže v eni od avgustovskih števil našega lista. Takrat smo pisali o brezplačnih dnevnih letovanjih za otroke celjskih proizvajalcev, ki jih je na pobudo Zveze prijateljev mladine organiziral in financiral občinski sindikalni svet.

Koliko otrok je bilo deležnih prepotrebne oddihe pod nadzorstvom vzgojiteljev, koliko staršev se je lahko brez skrbi posvetilo svojemu delu, ker ni bilo strahu, da bi bili njihovi otroci prepuščeni ulici? O tem je pred dnevi razpravljalo tudi predsedstvo ObSS

Celje. Ugotovili so, da je na Gričku letovalo skupno 486 otrok, od tega povprečno po 86 in največ 132 otrok na dan. Stroški pa so znesli milijon 700.000 S-din.

Mnenje predsedstva je bilo, da je bil ta denar zelo koristno naložen in da bi podobno akcijo morali v razširjenem obsegu organizirati tudi v naslednjih letih, pri čemer pa finančne breme le ne bi smelo obležati zgolj na sindikalnem svetu. To še toliko bolj zato, ker so 80 odstotkov udeležencev letovanj predstavljali otroci neposrednih proizvajalcev z najnižjimi osebnimi dohodki, ki pa so počitnici in oddiha še toliko bolj potrebni.

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

ZIDAR KOČEVJE

• IZVRŠUJE VSA GRADBENA DELA IN GRADI STANOVANJA ZA TRG.

ZA CENJENA NAROČILA SE PRIPOROČA KOLEKTIV!

ZA PRAZNIK OBČINE KOČEVJE
ČESTITAMO VSEM OBČANOM!

0 finansiranju izobraževanja

(Nadaljevanje s 1. strani)

financiranje lahko uredili svojim prilikam kar najbolj primerno. Zdaj pa ostajamo praznih rok, brez konkretnih priporočil. Dolžni pa smo poiskati take stimulacije, ki bodo spodbujali delovne organizacije k združevanju v proizvodne izobraževalne skupnosti v prihodnosti. Še celo smo dolžni to storiti, ker danes delovne organizacije očitno niso več pripravljene nositi neenakomernih bremen v pogledu izobraževanja in njegovega financiranja. Ponekod celo že razmišljajo o tem, kako bi se teh svojih šol »znebili«. In čeprav obstaja šolski prostor in primerno število učnega kadra, se ponekod poklicne šole že zapirajo v ozke interese ene delovne organizacije, krčijo učne programe in s tem profil strokovnega kadra, ki se šola.

Postavlja se načelno vprašanje: Ali imamo do proizvodno izobraževalnih skupnosti interes zaradi povezovanja učnih programov s potrebami proizvodnje, ali le v finančni stiski iščemo financiranja in zato ne definiramo pogojev, ki bi take naravne asociacije pospeševali?

BREZ PLANA KADROV NI SMOTNE ŠOLSKE MREŽE

S sredstvi bi lahko smotrneje gospodarili, so poudarili na seji, če bi poznali odgovor na to, kakšen kader potrebujemo v nadaljnjem obdobju, kakšen je plan kmeta gospodarstva, koliko otrok glede na populacijo mora-

mo v nadaljnjih letih izolat v obvezni šoli, katere izobraževalne ustanove na drugi in tretji stopnji so nam še potrebne, katere bi lahko pogrešili, kje bodo potrebne investicije v šolski prostor itd. Ekstenzivnost družbenega razvoja v preteklosti ni prizanesla niti šolski mreži, saj smo zaradi pritiska »kam z otroki« odpirali nekontrolirano nove šole, zidali nove osnovne šole v odmaknjenih krajih, ki so danes prazne ali polprazne, zaradi lokalnih interesov smo ustanavljali nove gimnazije, srednje ekonomske šole itd. Določeno rezervo sredstev za izobraževanje zato gotovo nosi v sebi že izobraževalno področje.

DELITEV NARODNEGA DOHODKA NE MORE BITI IZVEN SPOZNANJ DRUŽBE

Nekateri so na seji izrazili dvom, da bo novi zakon o financiranju izobraževanja kaj več kot polovična rešitev, če ne bomo »zarežali« v delitev narodnega dohodka. V skladu z zakonom o zavodih tudi osnutek predloga zakona o financiranju izobraževanja in vzgoje uveljavlja za prosvetne delavce enakovredno nagrajevanje drugim področjem družbene dejavnosti. To načelo je v redu za prihodnost, ko se bodo sredstva za financiranje izobraževanja formirala v odvisnosti od osebne dohodka zaposlenih. Toda zaskrbljenost vzbuja sedanji start, brez vsakršnih korektur, čeprav vemo, da osebni dohodki v izobraževalnih ustanovah močno zaosta-

jajo za gospodarstvom, a da znotraj mase sredstev za izobraževanje ni kaj popravljati, saj 80 do 92% vsega denarja gre danes za osebne dohodke. To je le ena stran problema. Druga — a ne zadnja pa je ta, da osnutek predloga republiškega zakona povsem izpušča vire za investicije v šolstvo, če izvzamemo obvezno združevanje amortizacije (ki pa je ustavno sporna).

Kaj hočemo potemtakem z družbeno reformo, so se nekateri vprašali. Če je kompleks vzgoje in izobrazbe bistvenega pomena za dvig naše produktivnosti, potem je tudi odločitev o tem, koliko bomo za te dejavnosti žrtvovali, bistvena odločitev za vso našo družbo. Delitev v okviru naših denarnih možnosti ni nekaj izven družbe, ni večna, ustvarjamo jo sami, zato jo lahko tudi spremenimo, če sodimo, da bo to celotni družbi v prid.

Seveda ob takem razmišljanju ne bi smeli pozabiti, da je šolstvo doslej sodilo v proračunsko potrošnjo, njo pa smo iz znanih razlogov začeli utesnjevati. Z avtonomnimi viri sredstev se bo zdaj izobraževanje osamosvojilo, kar mu omogoča drugačen družbeno-ekonomski položaj in možnosti za samoupravo. Odprto vprašanje startnih osnov pa seveda ostane.

Prestrukturiranje potrošnje znotraj sedanje materialne baze za izobraževanje in možnosti ter pota za prerazdelitev narodnega dohodka bo tudi eno izmed vprašanj, ki jih bo posebna komisija še proučila.

RAZLIČNA IDEJNA IZHODIŠČA PRI FORMIRANJU IZOBRAŽEVALNIH SKUPNOSTI

Tretje in zadnje vprašanje, ki ga kaže posebej izluščiti iz obsežne razprave, je sledeče. Pri razpravi o idejnih izhodiščih pri formiranju izobraževalnih skupnosti, je bilo na seji tudi nekoliko polemike o slabih in dobrih platih temeljnih izobraževalnih skupnosti, to je tistih skupnosti, ki so v dosedanjih javnih razpravah dobile najmanj pristašev. Temeljne izobraževalne skupnosti, v okviru katerih bi se združeval interes občanov za izobraževanje na I., II. in III. stopnji izven okvirov sedanje družbeno-teritorialne razdelitve in ob katerih bi si izobraževalne skupnosti medsebojno obračunavale šolnino, imajo gotovo tudi nekaj dobrih strani. Morda kaže najbolj poudariti dejstvo, da bi šole ob formiranju takih skupnosti najhitreje dobile svoj eksteritorialni status in bi s tem odpravili sklicevanje na republiški ali ožji značaj npr. posameznih visokih šol itd. Toda s tem bi gotovo razrahljali odgovornost družbeno-političnih skupnosti do šol, interes občin za fakultativne vire denarja, zaprli bi vrata nastajanju proizvodnih izobraževalnih skupnosti, ki ne nastajajo po teritorialnem, temveč proizvodnem principu. Obstaja tudi večja nevarnost za ustanavljanje šol zgolj z vidika populacije in manj možnosti za racionalizacijo šolske mreže na II. in III. stopnji.

V zvezi z temeljnimi izobraževalnimi skupnostmi smo v razpravi slišali zelo tehtno razmišljanje o tem, da tako skupnost morda lahko projiciramo za bodočnost, zdaj pa ne počiva na realnosti. Taka sodba je zgrajena na prepričanju, da moramo ločevati splošno izobraževanje od izobraževanja za delo. Realnost je taka, da je danes med občani že razvit interes za obvezno šolstvo, medtem ko splošno izobrazbo proizvodnja pogosto še podcenjuje, ker se še uveljavlja ozko gledanje na trenutne potrebe delovnih mest in pozablja na splošno in družbeno-ekonomsko znanje, ki je za posloven potreben kot upravljevacem. Marsikje pa je pri proizvajalcih že danes razvit interes za strokovno šolstvo, za kar pa vemo, da v občini (ali med občani) doslej ni bilo pravega interesa. Iz realnih, že obstoječih interesov, bi se torej naj razvile naravne izobraževal-

ne skupnosti. Zakon o financiranju izobraževanja naj bi tudi pri formiranju sredstev ločeval obvezno šolo od šol II. in III. stopnje. Obvezni šoli moramo zagotoviti to, kar smo v ustavi zapisali, posebej pa bi morali zapisati od kod in kako se formiranje sredstva za izobraževanje za delo, ki je sestavni del reprodukcije. Odtod mnenje, da je predlog za temeljno izobraževalno skupnost preveč abstrakten in računa z zavestjo, ki je še ni.

SONJA GAŠPERSIČ

Žeja in knjige

Za nakup knjig smo v preteklem letu potrošili v povprečju 10 N-din na prebivalca, za alkoholne pijače pa 150 N-din.

Ali: Lani je kupil knjigo vsak drugi Jugoslovian, vsak pa je popil 33 litrov alkoholnih pijač.

Več množičnosti in smotrne uporabe denarja

Javna tribuna v Litiji

V občini Litija že nekaj let prevladuje mišljenje, da so športne dejavnosti deležne večje podpore kot kulturno-prosvetna dejavnost. Ta tihi boj je tlel že nekaj časa, ne da bi zanj vedele delovne organizacije, tiste, ki so vsako leto nakazale skladu za družbene dejavnosti nekaj denarja v prepričanju, da bo ta denar pravično razdeljen. Letos je bil sklad ukinjen in njegovo vlogo je prevzel občinski odbor SZDL. Toda tudi pod tem okriljem je prišlo do nesoglasij med predstavniki občinskega sveta kulturno-prosvetnih organizacij in občinske zveze za telesno kulturo. Zato je občinski odbor SZDL sklenil organizirati javno tribuno, na kateri naj bi pregledali dejavnost obeh področij.

Taka odločitev občinskega odbora je bila zelo pametna. Obisk javne tribune je bil namreč zelo dober in razprava zelo plodna. Na javni tribuni so se vsi strinjali s trditvijo, da je področje kulturno-prosvetne dejavnosti zapostavljeno, na kar med drugim kaže tudi sama delitev denarja: v zadnjih petih letih so porabili za kulturno dejavnost le 1 milijonov starih din, za telesno vzgojo pa 16. Precej so tudi razpravljali o tekmovalnem športu, ki je drag, in zastavili vprašanje, ali so sposobni financirati sedanji obseg te dejavnosti. Občinska zveza za telesno vzgojo ima celo plačanega tajnika, kar si seveda kdo drug ne more privoščiti.

Predstavniki delovnih organizacij so izrazili mnenje, da bo treba več skrb in pozornosti posvetiti delitvi in trošenju denarja, v odbore društev pa je treba izvoliti ljudi, ki so pripravljeni delati. Vse večje delovne organizacije, ki so že doslej denarno podpirale kulturno in telesno vzgojno dejavnost, so to pripravljene tudi odslej. Vse, ki so že obljubile pomoč, pa te doslej še niso izkazale in prav bi bilo, da bi to kmalu storile. Predstavniki kolektivov so tudi dejali, da bi morali razvijati in denarno podpirati zlasti vse tiste dejavnosti, ki so množično obiskane, ki telesno in duhovno človeka krepijo in ga v njegovem prostem času res zadovoljujejo. Seveda pa morajo društva programe svoje dejavnosti vendarle prilagoditi razpoložljivemu denarju.

Občinski odbor SZDL je sklenil, da bo odslej vsako leto organiziral tako javno tribuno, da bi bil vpliv javnosti na te družbene dejavnosti kar največji, vsekakor pa večji kot doslej.

BORIS ŽUŽEK

Obsežen program

Na Delavski univerzi v Murski Soboti so priprave za družbeno-politično izobraževanje v polnem teku. Vse kaže, da bo letošnja izobraževalna sezona pestra.

Delovni kolektivi, sindikalne organizacije in proizvajalci sami so že v minuli sezoni potrdili, da izobraževanje postaja njihova resnična potreba. Družbeno-politično izobraževanje je v pretekli sezoni zajelo 432 slušateljev, strokovno pa 653 proizvajalcev. Predavanja z različnih področij je poslušalo nad 3300 občanov.

Letos bodo organizirali družbeno-politično izobraževanje v okviru politične šole z več oddelki. Število oddelkov bo seveda odvisno od števila prijavljenec, od njihovih potreb in predizobrazbe. Sodijo, da naj bi politično šolo obiskovali zlasti člani samoupravnih organov in družbeno-politični delavci v mladinski in sindikalni organizaciji ter v SZDL. Reden program politične šole bo obsegal 100 ur. Poleg tega programa pa bo delavska univerza organizirala krajše in daljše seminarje, cikle predavanj in posamična predavanja. Splošno izobraževanje bo potekalo v tečajih za dokončanje osnovne šole, različnih seminarjih za slušatelje višjih in visokih šol, gospodinjstskih, zdravstvenih in drugih tečajih ter predavanjih. Poseben poudarek v izobraževalnem programu DU pa je letos na strokovnem izobraževanju kmetijskih proizvajalcev tako socialističnega kot zasebnega sektorja.

ANTON HORVAT

darskih organizacij. Kolikor ima namreč osnutek predloga zakona namen urediti financiranje izobraževanja in vzgoje v celoti, potlej mora zajeti vse oblike izobraževanja, vključno izobraževanje v gospodarskih organizacijah.

Glede na vse te ugotovitve je upravni odbor Gospodarske zbornice SR Slovenije sprejel sklep, da prouči praktično možnost za ustanovitev enotne izobraževalne skupnosti zaradi povezovanja strokovnih šol za gospodarstvo. Sredstva za vzdrževanje teh šol naj bi seveda

prispevale delno gospodarske organizacije kot neposredni koristniki kadrov, ki prihajajo iz teh šol. Sredstva naj bi se zbirala preko Gospodarske zbornice.

Dokončno stališče o vsem tem pa bo zavzela Gospodarska zbornica šele takrat, ko bo seznanjena s potrebnimi materialnimi pokazatelji, že danes pa odločno nasprotuje, da bi z novim zakonom sprejeli in nadaljevali dosedanje prakso financiranja izobraževanja in vzgoje.

A. U.

Šolski odmor na tovarniškem travniku

Foto služba DE

IGO
LJUBLJANA

Uprava: Trnovski pristan 8, tel. 20-879, 21-747
Obrat: Gradaška 22, telefon 20-103

PROJEKTIRAMO,
IZDELUJEMO IN MONTIRAMO OPREMO ZA VSE VRSTE KUHINJ,
SAMOPOSTREŽNIH RESTAVRACIJ IN GOSTINSKIH OBRATOV
PRIMERNE CENE! IZDELAVA SOLIDNA!

ELEGANTNE SRAJCE IZ DIOLENA

Opeka na opeko je le zid!

PREDMONTAŽA ŠIVALNIH GLAV ZA ŠIVALNE STROJE. NA SLIKI JE DELAVEC BOŽO MARIN, KI JE TUDI PREDSEDNIK MLADINSKE ORGANIZACIJE V TOVARNI

Za hip se ozrimo ontran meje, v sosednjo Italijo ali Avstrijo.

Tam so majhne pa tudi velike tovarne. Skromne izgledajo navzven. Skromna stara tovarniška poslopja so to. Nič privlačna. Toda pod temi strehami marsikje tečejo sodobni, najsodobnejši stroji, moderna tehnologija...

Pri nas pa je ravno obratno! Pod novimi tovarniškimi je klenimi konstrukcijami tečejo stari stroji. Način proizvodnje je vse prej kot industrijski.

Nimamo malo takih tovarn. Zgradili smo jih s posojili. V skoraj vsakem malo večjem kraju. Takim tovarnam pravimo, da so največkrat zrasle s pomočjo najrazličnejših »stricov«. Vse preveč smo vlagali v zidove, vse premalo pa v nove stroje, v modernizacijo proizvodnje, v tehnologijo...

Zavoljo tega ni naključje, da smo v Jugoslaviji še lani, ko so že bili v veljavi znani restriktivni ukrepi na področju investicij, vložili v gradbene objekte kar blizu 53 odstotkov denarja, v stroje in modernizacijo proizvodnje pa le 35 odstotkov sredstev.

Toda »strici« se zdaj vztrajno umikajo. Pognala jih je gospodarska reforma, ki je uveljavila ekonomske zakonitosti. Vse bolj pa se tudi pri odločanju o investicijah uveljavlja delavsko samoupravljanje. O tem spet pričajo podatki: že letos smo vložili v gradbene objekte le 35 odstotkov, v stroje in sodobnejšo proizvodnjo pa kar 60 odstotkov sredstev.

Toda »strici« so marsikje zapustili nič kaj prijetno »zapuščinov«. Prenekateri kolektiv so vrgli kot preluknjano barko na odprto morje. In plava naj, kakor ve in zna.

Skoraj kot »potapljaljoča se barka« pa plava kot ve in zna tudi kolektiv Mirne, tovarne šivalnih strojev iz Mirne na Dolenjskem.

V tovarni šivalnih strojev Mirna na Dolenjskem so izposojeni denar porabili le za zidove, za stroje pa jim ga je zmanjkalo • Komaj prigrisopodarijo toliko denarja, da lahko odplačajo letni obrok posojila • Osebnih dohodki nekaterih delavcev v kovinskem obratu se zavoljo neizoblikovanih meril nagrajevanja gibljejo le nekaj nad 30.000 starih dinarjev • Organizacija dela je zelo primitivna, vse prej kot industrijska • Kot pravijo delavci, mlajših strokovnjakov v tovarni sploh ne upoštevajo

ZA STROJE JE PA DENARJA ZMANJKALO!

Pred približno šestimi leti so si moške v trebanjski občini izmislili, da bi bilo dobro tovarno šivalnih strojev rekonstruirati. Izdelali so investicijski program.

Elaborat za rekonstrukcijo tovarne pa so pripravili tako, da bi tovarna že letos, po rekonstrukciji, proizvedla letno 20.000 šivalnih strojev.

Skrajna, bile so to nadvse spodbudne perspektive!

Za takšno proizvodno zmogljivost pa je bilo torej treba zgraditi nove proizvodne prostore. V starih barakah, mimogrede povedano, v teh delno proizvajajo še dandanes, toliko šivalnih strojev po končani rekonstrukciji ne bi mogli narediti.

Naslednje leto so zakoličili prostor, kjer naj bi stali novi proizvodni prostori. Toda za nove zidove in nove stroje v Mirni, tovarni šivalnih strojev niso imeli denarja. Za novogradnjo so dobili posojilo. Pred šestimi leti, ko so se »borili« za posojilo, so izračunali, da jih bo celotna investicija veljala 185 milijonov starih dinarjev.

Posojilo so 1962 leta tudi dobili s pogojem, da ga vrnejo v treh letih.

A računi so bil za približno tristočlanski kolektiv Mirne brez krčmarja.

Z denarjem, ki so ga predvideli za celotno investicijo, so si v glavnem zgradili le zidove.

Opeka do opeke je le zid!
Za stroje pa je denarja zmanjkalo!

V Mirni se zdaj organizatorji proizvodnje jezijo, zlasti pa je nejevoljen njen novi direktor Vladimir Ileršič, ki je lani prišel v podjetje. Vsi se sprašujejo, kako so mogli njihovi »predniki« izdelati tako površen in ekonomsko neprerušljiv investicijski program? In še: »Ali jim je res šlo samo za to, da bodo imeli tudi v Mirni na Dolenjskem svojo tovarno?«

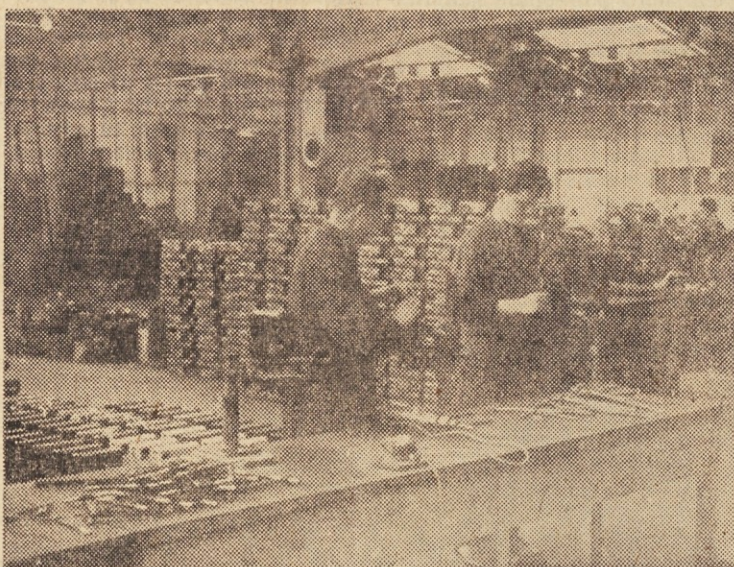
»Novih strojev nimamo, da bi jih montirali med nove zidove, ki so bili v veljavi znani restriktivni ukrepi na področju investicij, vložili v gradbene objekte kar blizu 53 odstotkov denarja, v stroje in modernizacijo proizvodnje pa le 35 odstotkov sredstev. Toda »strici« se zdaj vztrajno umikajo. Pognala jih je gospodarska reforma, ki je uveljavila ekonomske zakonitosti. Vse bolj pa se tudi pri odločanju o investicijah uveljavlja delavsko samoupravljanje. O tem spet pričajo podatki: že letos smo vložili v gradbene objekte le 35 odstotkov, v stroje in sodobnejšo proizvodnjo pa kar 60 odstotkov sredstev. Toda »strici« so marsikje zapustili nič kaj prijetno »zapuščinov«. Prenekateri kolektiv so vrgli kot preluknjano barko na odprto morje. In plava naj, kakor ve in zna. Skoraj kot »potapljaljoča se barka« pa plava kot ve in zna tudi kolektiv Mirne, tovarne šivalnih strojev iz Mirne na Dolenjskem.

Direktor Vladimir Ileršič se jezi naprej:

»Verjetno tudi sami veste, koliko se je vse podražilo od takrat, ko je Mirna šla v investicijo, pa do danes, ko smo se vsaj za silo s starimi stroji vselili v nove, samo na pol dokončane prostore. Se najmanj 80 milijonov starih din bi potrebovali, če bi hoteli nove proizvodne prostore usposobiti za normalno proizvodnjo. Seveda so v tej vsoti vštete le najpotrebnejše sanitarije, garderobe, skratka vse tisto, čemur pravimo kolikor toliko normalni delovni pogoji.«

Ce se je kolektiv tovarne šivalnih strojev iz Mirne sploh hotel vseliti v nove proizvodne prostore, je moral črtati iz svojega programa marsikatero postavko za nov stroj. S tem denarjem so si uredili najpotrebnejše električne in vodovodne instalacije, ogrevalne naprave in podobno.

Pa nehalimo naštevati, kako jih je pritiskala ob zid takšna nepreračunana in neprerušljiva investicija.

POGLED NA PROIZVODNO HALO TOVARNE ŠIVALNIH STROJEV

DELAVCI SE TRUDIJO, TODA...

Denar, vložen v zidove, jih močno tepe. Komaj, komaj bodo letos spravili skupaj 61 milijonov starih din, kolikor znaša enoletni obrok za odplačilo posojila. Po pogodbi bi ga menda morali že letos odplačati. Samo »razumevanje« pristojne banke jih je rešilo in jim podaljšalo rok odplačila do 1969. leta.

Tudi to je bila neumnost, da so si prejšnji voditelji podjetja izposodili denar le za tri leta. Po zdravi pameti bi morali

vedeti, da ga ob pogojih, v kakršnih so gospodarili in gospodarimo, pravzaprav še zdaj ne bi mogli odplačati,« dopolnjuje direktorja računovodja podjetja Rado Rome.

Delavci tovarne šivalnih strojev se trudijo, da bi čimprej prišli iz težav. Toda trud je zaman, ker od tega, kar ustvarijo, prav nič nimajo.

Imajo le slabe, izredno nizke osebne dohodke.

Komaj nekaj nad 30.000 S-din jih zasluži večina v kovinskem obratu tovarne, pa čeprav že proizvedlo na leto precej šivalnih strojev. Lani so jih naredili 7.000, letos pa računajo, da jih bodo že 13.000 ob skoraj istem številu zaposlenih.

Nekaj na boljšem so delavci v lesnem obratu, kjer delajo omarice za šivalne stroje. Rešuje jih predvsem, da teh omaric precej izvozijo. Letos jih bodo izvozili za blizu 200.000 dolarjev. To pa je tudi ves njihov izvoz.

V čem je pravzaprav rešitev za kolektiv Mirne? O tem se najpogostejše sprašujejo delavci,

zaposlenih v tovarni šivalnih strojev, zapisani v nedavni anketi, ki jo je izvedel občinski komite Zveze komunistov v Trebnjem, so odkrili:

SLABA ORGANIZACIJA DELA IN...

Mimogrede povedano se z anketo, ki jo je organiziral občinski komite Zveze komunistov v Trebnjem, v tovarni marsikdo ne strinja. Morda tudi iz upravičenih razlogov. Toda o tem kasneje. Po eni strani pa je bila anketa vsekakor izredno koristna, saj so imeli delavci menda prvič priložnost, sicer anonimno, povedati, kaj jih teži.

»Organizacija dela je zelo primitivna, delamo obrtniško,« so besede delavca. »Slaba organizacija dela in nedisciplina delavcev sta osnovni vzrok za nizko produktivnost in nizke osebne dohodke...«

Delavci v tovarni šivalnih strojev so potožili, da se zmeraj ne vedo, kakšna so njihova merila nagrajevanja in da sploh ne vedo, kako se oblikuje njihov osebni dohodek. Merila niso najboljša, sicer se ne bi moglo zgoditi, da nekateri v tovarni, in to na produktivnih delovnih mestih, zaslužijo le po 30.000 S-din na mesec, tisti pa, ki sedijo v pisarnah, morda res samo sedijo, pa zaslužijo tudi po 100 in več tisoč starih dinarjev.

»V podjetje bi morali dobiti sposobne strokovnjake,« so besede naslednjega delavca. »Merilo za osebno sposobnost ne sme biti samo to, koliko časa je kdo od strokovnjakov v podjetju, marveč predvsem to, kaj je sposoben narediti. Menim, da imamo dovolj strokovnjakov, predvsem tehnikov, ki pa so razporejeni na takih delovnih mestih, kjer ne morejo vplivati na večji uspeh podjetja, ali pa jih vodilni uslužbenci zapostavljajo.«

Kot je še slišati od delavcev, mlajših strokovnjakov v tovarni šivalnih strojev sploh ne upoštevajo. Niti jim ne dajo možnosti, da bi se uveljavili. Odločilno besedo imajo največ ljudje z visoko kvalifikacijo, ki pa gledajo na organizacijo proizvodnje še vse preveč obrtniško.

A ne samo to. Strokovnjaki so v tovarni šivalnih strojev tudi premalo vezani na rezultate gospodarjenja. Sicer ne bi imela skladišnik s polkvalifikacijo in strojni tehnik popolnoma enake osebne dohodke.

NAMESTO ZAKLJUČKA, ŠE BESEDA O ANKETI

Anketo med delavci tovarne šivalnih strojev Mirna je organiziral občinski komite Zveze komunistov v Trebnjem.

Anketi niso ne delavci pa tudi ne vodilni nasprotovali. Toda način, kako nepripravljeno so jo izvedli, je nedvomno vreden obsodbe. In upravičeno so ga v kolektivu obsodili.

Predvsem so delavci na sestanku kolektiva, ko so analizirali anketo, spraševali sekretarja občinskega komiteja ZK v Trebnjem tovariša Ogrina, kako to, da pri anketi ni sodelovala tudi osnovna organizacija Zveze komunistov iz tovarne, kar bi bilo povsem normalno.

Sekretar občinskega komiteja se je izgovoril, češ da je anketo organiziral občinski sindikalni svet. Toda s takšnim pojasnilom delavci niso bili zadovoljni. Užaljeni so bil zavoljo tega, ker je predsednik sindikalne organizacije tov. Skulj, ki je tudi član predsedstva občinskega sindikalnega sveta, povedal, da na občinskih sindikatih o izvedbi te ankete sploh niso govorili.

»Tovariši z občine«, kot je zapisano v zapisniku z zбора delovnega kolektiva, »so pojasnili, da je bil za organizacijo ankete sklican le »ožji« sestanek na občini in da so na osnovi tega razpisali anketo v imenu občinskega komiteja Zveze komunistov in občinskega odbora SZDL. Sicer je ne bi analiziral sam sekretar občinskega komiteja ob pomoči nekaterih članov občinskega odbora Socialistične zveze.

Naj bo dovolj o anketi. Skušajmo raje najti odgovor, kaj sta občinski komitej ZK in občinski odbor SZDL sploh hotela doseči z anketo?

Ali sta hotela z anketo kolektivno pomagati? Če bi omenjena občinska foruma hotela kolektivno pomagati, potem bi — tako menijo v tovarni — njuni predstavniki lahko že prej prišli v kolektiv in se z njim pogovorili o težavah ter skušali najti tudi ustrezne rešitve. Predsednik DS v tovarni šivalnih strojev, tov. PETER GAČNIK pravi, da so na občinskih forumih dobro vedeli, da v tovarni Mirna lani niso sprejeli niti proizvodnega načrta in da niti letos, v času ko so izvedli anketo, še niso imeli sprejetega statuta ter drugih samoupravnih aktov. Gačnik meni, da bi bili delavci v tovarni šivalnih strojev še kako zadovoljni, če bi jim tudi z občine pomagali pri razreševanju njihovih problemov, še preden so izvedli anketo. Tako pa zdaj gledajo na vse kot vmešavanje v njihove samoupravne pravice in kot na pritisk, da bi zamenjali tega ali onega vodilnega uslužbenca.

MILAN ZIVKOVIČ

Za delo, za šolo in za izlete vas lepo obleče

modna hiša
LJUBLJANA - MARIBOR

nama LJUBLJANA

V BLAGOVNICI S STANOVANJSKO OPREMO
NAMA, Wolfova 1 — na izbiri v I. nadstropju:

- posteljno perilo, prešite in volnene odeje
- dekorativno blago
- serviete, prti, brisače
- preproge, tekači, obloge tal, zavese
- gospodinjinski aparati, hladilniki, štedilniki, sesalci, lošilci, mešalci, bojlerji
- radio aparati, televizorji, gramofoni, magnetofoni, transistorji, radijske in TV antene
- svetilke: stropne, stenske, namizne, stoječe

Nakup pohištva in gospodinskih aparatov tudi na potrošniški kredit — 10-odstotni popust pri plačilu z devizami.

nama

LJUBLJANA

GOSTINSKO PODJETJE

SIDRO
Piran

vabi

v novo odprto restavracijo PUNTA, Piran, ki ima poleg 200 sedežev v restavraciji še 200 sedežev na gostinskem vrtu ter urejeno parkirišče